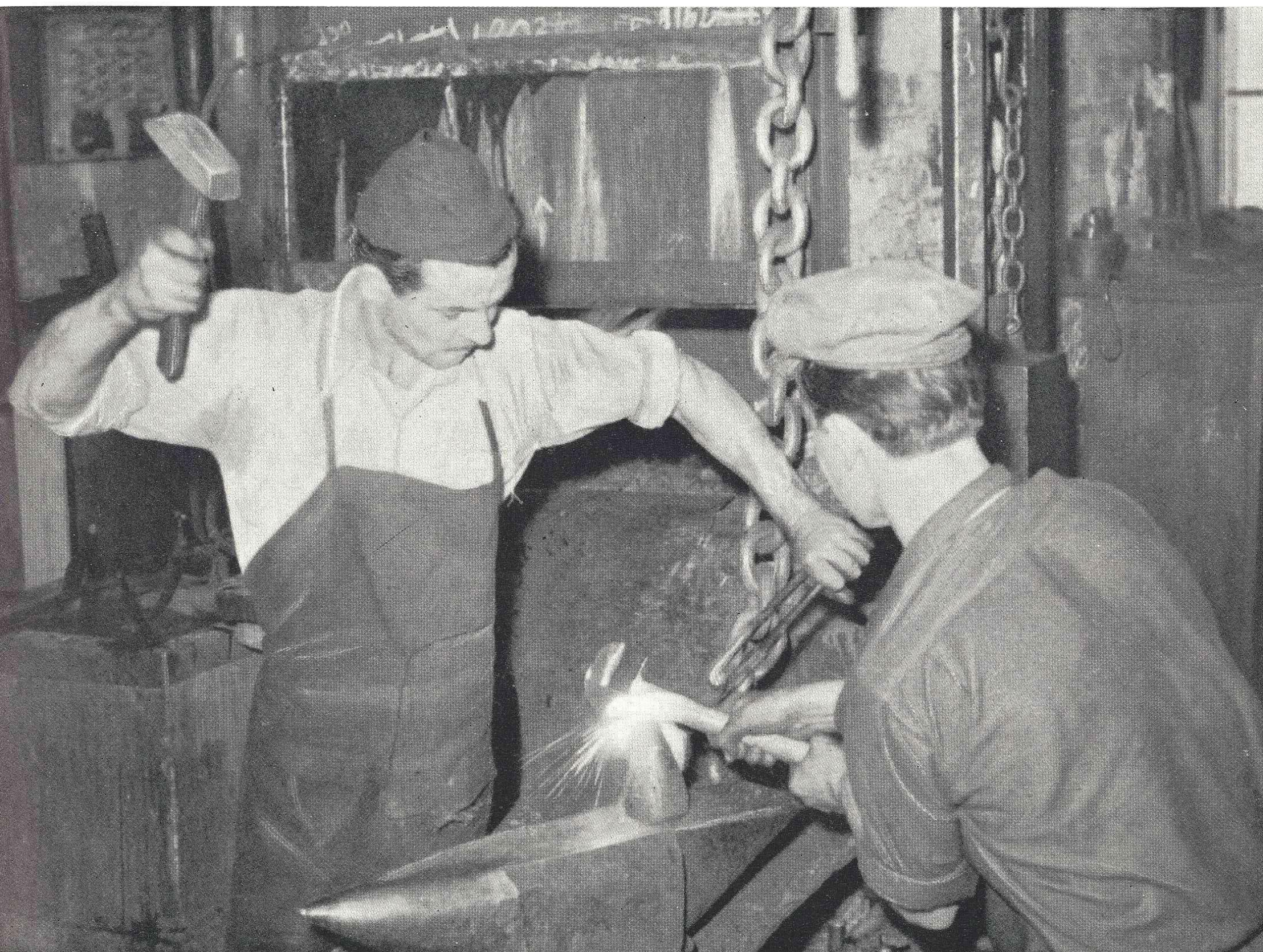

ŽELEZAR

1959

3

Pred
železniško
postajo
na Jesenicah
Foto Jaka Čop

Edi Delopst

Ob letošnjem družbenem načrtu jeseniške občine

Te dni je v razpravi družbeni načrt gospodarskega razvoja jeseniške občine za leto 1959. Nekaj razprav o osnovnih načelih je že bilo v vodstvih političnih organizacij naše občine, osnovna in širša razprava pa se šele začne s predhodno razpravo na seji obeh zborov Občinskega ljudskega odbora. O predlogu družbenega načrta so govorili tudi na zborih volivcev, zborih proizvajalcev v naših gospodarskih organizacijah in sestankih osnovnih organizacij SZDL, sindikatov itd. Zato ne bo odveč, če v grobih obrisih navedemo osnovna načela, ki so upoštevana v predlogu letošnjega družbenega načrta, kakor tudi vzroke, ki so vplivali na sestavo predloga družbenega načrta.

Razumljivo je, da družbeni načrt za leto 1959 temelji na gospodarski politiki, ki je nakazana z zveznim, republiškim in okrajnim družbenim načrtom, da so upoštevane osnovne postavke že sprejetega načrta za razvoj gospodarstva v letih 1957 do 1961. Ta načela so naslednja:

1. Povečanje obsega proizvodnje, kakor tudi narodnega dohodka.

2. Povečanje obsega storitev industrijskih panog, ki so še vedno za predvidenim razvojem.

3. Povečanje storilnosti dela v vseh gospodarskih panogah, zlasti v industriji in gradbeništvu.

4. Omejevanje števila zaposlenih, zlasti v industriji, na račun boljše organizacije dela, ki naj se začne konkretno izvajati, in dviga storilnosti dela, s preusmerjanjem odvišne delovne sile v ostale gospodarske panoge.

5. Izboljšanje sistema delitve dohodka znotraj gospodarskih organizacij, z namenom, da bo višina

osebnega dohodka v večji meri odvisna od boljšega in uspešnejšega dela posameznika in kolektiva.

6. Izboljšanje preskrbe mesta kot industrijskega središča s kmetijskimi pridelki.

7. Skrb za nadaljnji razvoj, oziroma razširitev trgovske mreže na drobno in obrti storitvenega značaja.

8. Dviganje kapacitet za družbeno prehrano in ustanavljanje servisov za opravljanje gospodinskih in drugih storitev.

9. Razpoložljiva sredstva iz občinskih skladov ter sredstev gospodarskih organizacij za pomoč komunam vlagati v negospodarske investicije, kot so: šolstvo, zdravstvo, prosveta, komunalne dejavnosti, razvoj trgovine, uslužnostne obrti, gostinstva, turizma, gradbeništva in industrije gradbenega materiala.

10. Zagotoviti pravilno razmerje vlaganja pri negospodarskih investicijah med komunalnimi in stanovanjskimi fondi.

11. Združevanje skladov gospodarskih organizacij za objekte družbenega standarda.

12. Naselju mesta Jesenic je treba dati prioriteto pri vlaganju sredstev v negospodarske investicije zaradi že obstoječih zastaranih komunalnih potreb.

Poleg že navedenih načel pa so za letošnji načrt važne še naslednje značilnosti:

a) Načrt je sestavljen na podlagi konkretnih nalag, ki zadoščujejo gospodarske organizacije, ustanove, upravne organe itd. na posameznih področjih gospodarstva, da v tem letu izvršijo dane naloge.

b) Da se pri obravnavanju gospodarske problematike, predvsem pa neindustrijskih strok (trgovina, turizem, gostinstvo, obrt itd.), rešujejo problemi s kompleksnega stališča, to je celotne občine, ne pa

po posameznih predelih, z ozirom na njih vpliv. Seveda pa je treba pri tem upoštevati gospodarsko strukturo občine, ki daje osnovo za učvrstitev solidnega gospodarskega programa.

c) Predlog družbenega načrta poskuša rešiti, če že ne v celoti, pa vsaj delno, znane težave pri pripravljanju investicijskih programov, bodisi za letošnje ali naslednje leto. Znano je namreč, da se predvsem zaradi nepravočasno pripravljenih programov, pri čemer nastajajo večkrat tudi objektivne težave (projektivni biroji, revizijske komisije), gradnja prepotrebnih objektov zavleče in večkrat izkaže tudi kot precej draga.

Po dosedanjih razpravah se ugotavlja, da je kljub precejšnjim nalogam načrt uresničljiv, s pogojem, da za realizacijo postavk v načrtu zainteresiramo vse gospodarske organizacije v naši občini, kakor tudi vse politične organizacije, ki naj tolmačijo podvzete ukrepe za izvedbo teh nalog. Izpolnitev družbenega načrta na vseh področjih, ki jih leta zajema, pa nam zagotavlja, da se bo življenjska raven naših občanov ustrezno dvignila, kar je osnovna zahteva tega načrta. Izpolnitev načrta daje tudi solidno osnovo, da se bo v naslednjih letih družbeni standard hitreje dvignil, kot pa je to predvideno za letošnje leto.

PROIZVODNJA V FEBRUARJU

V februarju je bila v obratih naše tovarne dosežena naslednja količinska in blagovna proizvodnja:

Obrat	Proizvodnja	
	skupna %	blagovna %
plavž	89,0	
martinarna	104,2	
elektro peč	108,2	
težka proga	107,6	153,7
lahka proga	106,1	130,6
žična valjarna	95,3	106,3
valjarna 2400	81,2	80,3
valjarna 1300	98,6	98,6
jeklovlek	100,7	100,7
hladna valjarna	102,6	102,6
žičarna	100,8	102,9
vzmeti	116,1	116,1
žebliji	107,2	107,2
bodeča žica	118,3	118,3
cevarna	101,2	101,2
elektrodni oddelek	94,1	94,1
siva livarna	140,2	
jeklo livarna	140,5	
opekarna	109,1	162,1
Železarna skupaj	100,2	100,7

je na
**10. rednem
zasedanju
sprejel
družbeni
plan
za leto 1959**

DS

Na 10. rednem zasedanju, ki je bilo dne 10. marca 1959 v dvorani Delavskega doma, je DS našega podjetja sprejel družbeni načrt podjetja za l. 1959.

Po fizičnem obsegu je letošnji načrt v primerjavi z lanskim povečan samo za 1 %, dočim je v blagovni proizvodnji povečan za 3,8 %, po vrednosti pa kar za 12,4 %. Če letošnji načrt primerjamo z lanskoletnim, se letošnji po vrednosti poveča za 8 % zato, ker smo ga lansko leto presegli po vrednosti. Samo nekoliko podatkov, ki smo jih navedli, nas opozarja na kvaliteten in s tem vrednostni premik, ki ga moramo napraviti v letošnjem letu. To se vidi tudi v načrtu, ki je v našem jubilejnem letu postavljen zelo ostro in bo njegovo uresničenje zahtevalo veliko truda celotnega kolektiva.

Osnovne postavke v letošnjem načrtu so:

1. Načrt proizvodnje

visoke peči	130.000 ton belega surovega železa
jeklarna	291.500 ton surovega SM in EL jekla
valjarne	235.200 ton valjanih proizvodov, od tega
	146.297 ton blagovne proizvodnje
predel. obrati	87.200 ton predelanega jekla, od tega
	71.903 ton blagovne proizvodnje
skupaj	853.900 ton proizvodov železa in jekla, od tega
	218.200 ton blagovne proizvodnje

Izven tega je v načrtu še 2140 ton blagovne proizvodnje šamotnih izdelkov.

2. Načrt vzdrževanja in remontov

Načrt remontov in vzdrževanja je vskladen z načrtom proizvodnje in z možnostmi vzdrževalnih delavnic. V naši železarni imamo precej težav z industrijskimi zidarji. Za uresničenje načrta pa je zelo važno, da so remonts SM peči v naši martinarni izvršeni po pravilnem načrtu. Zelo važno je tudi to, da bi uspeli te remonte skrajšati. Skupini industrijskih zidarjev najbolj primanjkuje pomožne delovne sile, zato bo potrebno izvesti precej organizacijskih ukrepov.

S 1. majem bomo začeli tekmovati

90-letnico obstoja naše železarne in 40-letnico ustanovitve KPJ bomo proslavili čimbolj dostojno. Tako smo se odločili že v začetku letošnjega leta. Velike zgodovinske in pomembne jubileje bomo v tem letu počastili z medobratnim tekmovanjem. Tekmovanje med posameznimi obrati se bo začelo s 1. majem in bo trajalo do 1. maja prihodnjega leta.

Posebna tekmovalna komisija bo ocenjevala dosežene uspehe na področju večje produktivnosti dela, zmanjšanja obratnih nezgod ter bolezni do sedem dni pri vzdrževanju reda in čistoče v obratih. Ocenjeni bodo tudi predlogi za izboljšanje dela, procentualno povečanje čistega časa obratovanja.

Najboljši obrat v mesecu prejme denarno nagrado 50.000 dinarjev, najboljši obrat v Železarni po zaključenem tekmovanju pa bo nagrajen z denarno nagrado od 150 do 300.000 dinarjev.

O poteku tekmovanja bomo poročali v štirinajstdnevniku, kakor tudi v naši reviji »Železar«.

Uredništvo »Železarja«

3. Načrt delovne sile

Dosedanji družbeni načrti v podjetju niso vsebovali načrta delovne sile. Običajno so se posamezna obratovodstva sklicevala enostavno na tarifne pravilnike, ki pa so bili obširnejši, kakor je bilo resnično stanje. Kljub tej ugotovitvi smo proizvodne naloge vedno izpolnjevali in jih celo presegali.

Okrajni načrt delovne sile predvideva za železarno stalež, kakršen je bil dne 31. 12. 1958. Ta dan smo v naši železarni imeli zaposlenih 6919 ljudi. Po obstoječem predlogu oziroma načrtu pa bi morali to število zmanjšati še za 70 ljudi. Da ne bi trpela proizvodnja in da bi proizvodni načrt za letošnje leto uresničili, je v načrtu delovne sile močno poudarjena zahteva, da se zmanjša odsotnost zaposlenih delavcev 13,14 % v letu 1958, na 10 % v povprečju. V prvi vrsti je treba zmanjšati bolezenske izostanke, ki so bili v preteklem letu večji od 5 %, na 3 % in manj. Večjo pozornost bomo morali v letošnjem letu posvetiti dopustom. Zmanjšati bo treba izredne plačane in neplačane dopuste, medtem ko bomo morali neupravičene izostanke v celoti odpraviti. Redne plačane dopuste bomo morali v podjetju načrtno razdeliti.

Delavski svet je zaradi pomembnosti teh vprašanj zadolžil upravni odbor in upravo podjetja, da uredi vprašanje normativov in prehajanja delovne sile iz obrata v obrat. Člani DS morajo v svojih obratih aktivno sodelovati pri obravnavanju problema delovne sile, obratovodstva pa so zadolžena, da k razpravam o delovni sili vedno povabijo člane DS iz svojih obratov.

4. Načrt investicij in amortizacije za zamenjavo

V letu 1959 je za investicije predlaganih skupaj 1.034.400.000 din. To vsoto naj bi porabili za dokončanje investicijskih del na Siemagovem kvartu in napravi za belo pločevino. Poleg tega bo treba

dograditi še higienske prostore na Javorniku, za ktere bi porabili 24.400.055 din. V tem letu bo treba upoštevati tudi dela na oddelku za toplotno obdelavo debele pločevine. Za to bomo potrebovali 360 milijonov dinarjev. Investicije iz lastnih sredstev štejejo 250 milijonov dinarjev (program investicijskih del bo predložen DS v razpravo, ko bomo razpravljali o zaključnem računu). Težave so tudi z amortizacijo za zamenjavo, kjer nam primanjkuje sredstev. Primanjkljaj bi lahko pokrili, če bi Udruženju uspelo, da Zvezni Izvršni svet poveča stopnjo amortizacije na 5,5 %, ki je bila nepravilna.

5. Načrt prodaje in izvoza

S prodajo nimamo posebnih problemov. Problematično pa je plačevanje naših kupcev za prodane izdelke. Uprava podjetja je zato zaostрила politiko do kupcev, ki neredno plačujejo naše izdelke. Zaradi tega smo bili že kritizirani, vendar vse kaže, da bo to vprašanje treba zaostriti tudi v letu 1959. Z načrtom proizvoda bomo imeli letos več težav kakor lani, ker je velik del našega izvoza po odločitvi Komiteja za trgovino usmerjen proti zapadnim deželam.

6. Finančni načrt

Finančni načrt je v primerjavi z lanskim povečan za 12,4 %, vendar ni mnogo večji od ustvarjenega dohodka v letu 1958. V podjetju imamo še veliko možnosti za znižanje proizvodnih stroškov, kar bi lahko v precejšnji meri opravili s povečanjem izplena in s prihrankom na materialu. Prav v tem vidimo možnost, da presežemo v načrtu predvideni dohodek podjetja v višini 8.494.000.000 din. Finančni načrt prav tako ne predvideva povečanja dohodka podjetja na osnovi povečane produktivnosti dela. Tudi v tem imamo v podjetju še znatne rezerve.

DS je že na zadnjem zasedanju dne 31. 12. 1958 sprejel sklep, da bomo uvedli z letošnjim letom medobratna tekmovanja. Na tem zasedanju pa je DS potrdil program tekmovanja, ki naj bi trajalo od 1. 5. 1959 do 1. 5. 1960. Tekmovali bi na naslednjih področjih:

1. **Proizvodnost obrata** bi merili v proizvodnih obratih s tonami na moža in na uro, pri pomožnih obratih pa z vrednostjo obračunanih mesečnih nalog na izvršeno efektivno uro, vse v povprečju leta 1958.

2. **Zmanjšanje obratnih nezgod** bi računali z izgubljenimi urami. Povprečje iz leta 1958.

3. **Zmanjšanje bolezenskih izostankov do 7 dni** bi merili z izgubljenimi dnevi v mesecu, tudi v povprečju iz leta 1958. Na tem področju naj bi tekmovali zato, ker smatramo, da so za bolezenskimi dopusti skriti tudi drugi vzroki in ne samo bolezni.

4. **Predlogi za izboljšanje dela.** Tu bi upoštevali število uporabnih predlogov, pa čeprav ne obstajajo trenutne možnosti za njihovo izvedbo.

5. **Povečanje čistega obratnega časa,** ki bi ga merili s procentualnim izkoriščanjem koledarskega fonda z ozirom na povprečje v letu 1958.

6. **Red in snaga v obratih.** Posebna komisija bo v določenih dnevih v mesecu obiskala vse obrate in oddelke ter ugotavljala, kakšen red in snaga vladata po naših obratih.

Rezultate bi seštevali po točkovnem sistemu in obrat, ki bo imel največ točk, bo proglašen za zmagovalca. Zmagovalec dobi, kot vedno, znak podjetja, ki bo nameščen na vidnem mestu, blagajni sindikata pa bi nakazali vsak mesec iz fonda splošne porabe 50.000 din.

Obrat, ki bi imel v času tekmovanja največ prvih mest, dobi znak podjetja v trajno last, podjetje pa bo nakazalo blagajni sindikalne podružnice v ta namen od 150.000 do 300.000 din. Tekmovanje bo vodila posebna tekmovalna komisija. V tej komisiji bodo tudi 3 predstavniki sindikalne podružnice, Upravni odbor pa bo predložil DS v potrditev še naslednje člane: Staneta Mugerlija, Pavla Lotriča in Toneta Ručigaja.

Razprava o družbenem načrtu je bila zelo živahna, zlasti, ko je tov. Gašperin pozval prisotne člane, da v čimvečjem številu sodelujejo v razpravi. Člani DS in ostali poslušalci so največ govorili o problemih delovne sile ter o njenem prehodu iz obrata v obrat, dalje o produktivnosti dela, o bolezenskih dopustih in o tekmovanju.

Na nasipu

Foto A. Kocjančič

O naših praktikantih

Na zasedanjih Delavskega sveta in sejah Upravnega odbora naše Železarne je bilo že dosti govorjenega o delovni sili. Vedno znova poudarjamo, da nam ni vseeno, ali imamo v podjetju zaposlene ljudi, ki so stalni, ali pa da si zelo pogosto izbirajo svoje delo v drugih podjetjih in ustanovah. Fluktuacija delovne sile precej škoduje izpolnjevanju proizvodnih nalog. Kaže, da nekateri naši sodelavci teh opozoril ne upoštevajo. V zadnjem času smo imeli kar precej prošelj za izredne neplačane dopuste, v nekaterih primerih celo za odpovedi delovnega razmerja. Skoraj v vseh primerih takšnih prošelj lahko ugotovimo, da prosilci želijo poiskati strokovnega znanja v Zapadni Nemčiji. Posamezna obratovodstva morajo na izpraznjena delovna mesta določiti nove ljudi, ki se morajo pogojem na novem delovnem mestu privaditi. Tako mora obratovodstvo računati na enem delovnem mestu z 2 delavcema, učinek dela pa je običajno manjši. To je tudi eden od razlogov, zakaj na nekaterih delovnih mestih pada storilnost dela. Delavski svet in upravni odbor pri naši tovarni menita, da je takšen odnos posameznih sodelavcev do kolektiva nepravilen.

Organi delavskega upravljanja v Železarni zastopajo stališče, da je treba problem ljudi, ki odhajajo na prakso v Nemčijo na lastno željo, enkrat za vselej urediti. Zato je bil sprejet naslednji sklep: **v tovarno ne bomo sprejemali ljudi, ki bi odhajali na prakso v inozemstvo in zaradi tega prekinjali delovno razmerje.** V ilustracijo naj navedemo primer tov. Č. A. iz žebeljarne, ki je sredi lanskega poletja odšel na delo v Nemčijo in zaprosil za začasno prekinitev delovnega razmerja. Komisija za sprejemanje in odpuščanje delovne sile je to njegovo prošnjo obravnavala in se odločila za redno odpoved delovnega razmerja. V tem smislu je bila izdana tudi ustrezna odločba. Sodelavci v žebeljarni so tovariša Č. A. opozorili, naj ne hodi v inozemstvo, ker je potrebno kolektivno Železarno, da ostane na svojem delovnem mestu. Ne glede na opozorilo svojih sodelavcev je tov. Č. A. odpotoval v tujino. Po vrnitvi pa je vložil prošnjo za ponovni sprejem

DOPISUJTE
V NAŠE GLASILO

v podjetje. Ker je bila prošnja od strani Upravnega odbora Železarne odklonjena, je tov. Č. A. vložil ponovno prošnjo s pripombo, da je UO njegov problem obravnaval neživljenjsko, kar pa seveda ne drži. Mnenja sem, da je Upravni odbor prošnjo omenjenega tovariša zelo resno in tudi življenjsko obravnaval, prošnja pa je bila odklonjena samo zato, ker je tov. Č. A. prekinil delovno razmerje v času, ko ga je kolektiv na njegovem delovnem mestu najbolj potreboval.

Razne utemeljitve, češ da gredo posamezni sodelavci v inozemstvo samo zaradi strokovnega izpopolnjevanja, niso popolnoma točne. Ljudje običajno primejo za vsako delo, ne glede na to, ali je sorodno z delovnim mestom, ki ga imajo v naši tvarni. To pomeni, da gre samo zato, da si nabavijo avtomobile ali motorna kolesa, ki so tam poceni. So primeri, ko gre n. pr. ključavničar na prakso v tujino, v resnici pa dela 12 ali celo več ur na dan v rudniku. Vsak komentar je odveč. Na vprašanje, kakšno korist bo imela družba od takšnega strokovnega izpopolnjevanja, pa je možen samo odgovor — nobene. Ljudje, ki odhajajo v tujino, morda sploh ne pomislijo na to, da s tem zanikajo dolgoletno krvavo borbo delavskega razreda za osvoboditev izpod kapitalističnega jarma.

Mnenja smo, da je stališče organov delavskega upravljanja v tej zadevi pravilno, kajti ne more nam biti vseeno, kakšna sredstva posamezni sodelavci uporabljajo, kajti vse tisto, kar si pridobijo v tujini, ni vredno žrtev in škode, ki jo utrpita delovni kolektiv ter socialistična skupnost.

VAŽNEJŠI SKLEPI

10. REDNEGA ZASEDANJA DELAVSKEGA SVETA

1. V zvezi s sklepom Izvršnega sveta z dne 17. decembra 1958, da se ukinejo določila člena 324 do 329 Zakona o delovnih razmerjih, je DS sprejel spremembo člena 119, ki naj se glasi: »Zoper odločbo odpovedi, izdano po sklepu DS in zoper odločbo o ugovoru, ima delavec pravico pritožbe na redno sodišče. Inspekcija dela ObLO pa sme zaustaviti izvršitev takega odloka do končne rešitve spora pred sodiščem.«

Členi 120, 121, 122 pa se v Pravilniku o delovnih razmerjih črtajo.

Zaradi pravičnega odnosa med zaposleno žensko in moško delovno silo se menja člen 50 Pravilnika o delovnih razmerjih, ki naj se glasi:

»V podjetju se dajejo delavcem, ki so neprekinjeno pri delu v proizvodnji, ali kako drugače, delovna priznanja.

Pravico do teh priznanj imajo delavke in delavci, ki so neprekinjeno v delovnem razmerju v Železarni Jesenice, in sicer:

delavke 10, 20, 30 let;

delavci 15, 25, 35 let.

Podeljevanje omenjenih priznanj ureja poseben poslovnik, katerega odobri DS.«

2. Seznam delovnih mest delavcev, zaposlenih na zdravju škodljivih delovnih mestih, je še vedno nepravilno sestavljen. Imenuje se komisija, katere predsednik je tov. Ažman Zvone, ostala dva člana — strokovnjaka, pa odredi UO, oziroma uprava podjetja. Ta komisija bo ponovno pregledala imenovani seznam in ga primerjala z analitsko oceno delovnih mest, statistiko HTZ in elaboratom zdravstvene komisije. Soglasno temu seznamu bo ta komisija predložila izmeno točke 1 čl. 76, ki naj v bodoče odredi višino podaljšanega rednega letnega dopusta po težavnostni stopnji in ne po delovnem stažu, kot je bilo doslej.

3. Odpre se novo delovno mesto »industrijski psiholog« v personalnem oddelku, s tem, da bo ta več po obratih in bo pomagal delavcem. — Tarifna postavka 20.000 do 25.000 din.

4. DS je sprejel poročilo inventurne komisije, kakor tudi finančno-ekonomske komisije DS, ki med drugim ugotavlja tudi naslednje:

a) Finančno-ekonomska komisija DS je pri pregledu zapisnika o inventurnih viških in primanjkljajih ugotovila pri vseh obratih iste pomanjkljivosti, oziroma vzroke nastanka. Ti vzroki so v glavnem naslednji:

— Finančno-ekonomska komisija je ugotovila, da sklepi DS iz lanskega leta niso bili v celoti izvršeni po obratih glede izboljševanja materialne službe. Tako niso bili postavljeni skladiščniki v potrebna skladišča in ni vpeljeno še v vseh obratih materialno knjigovodstvo.

— Pomanjkljivo strokovno znanje skladiščnikov in knjigovodstvenega kadra po obratih glede zajemanja in vodenja materiala, ki pa je nujno potrebno, zlasti v tem času, ko predvidevamo obračun materiala tudi po IBM sistemu.

— Medsebojno nesodelovanje skladiščnega in knjigovodskega kadra pri zajemanju prihoda in odhoda raznega potrošnega materiala, kar ima za posledico razlike na karticah, ki se prikažejo finančno in količinsko ob inventuri.

— Brez dvoma je pomanjkljivostim vzrok poleg neznanja tudi neodgovornost do zaupanega dela (razne zamenjave materialov itd.).

— Velik vzrok manjkov, viškov in zamenjav so tudi odprta skladišča, ki so dostopna vsakomur.

— Pomanjkljive naprave za tehtanje.

— Kaže, da je bila letošnja inventura zelo dobro izvedena, tako, da so letošnji viški in primanjkljaji delno posledica temeljito opravljene inventure.

— Finančno-ekonomska komisija je ugotovila, da bistvenega osebnega okoriščenja ni bilo, razen nekaj malenkostnih primerov, kateri pa so predlagani za disciplinski postopek.

Štiri

Baloh Franc

Biček Štefan

Baraga Viljem

Bohinc Janez

Dobro leto dni je minilo od takrat, ko se je zaključila prva svetovna vojna, vendar je takratna KID imela že bogato tradicijo 50-letnega dela. V letu 1919 so v naši tovarni vpisali med drugimi tudi 18 novih delavcev, ki še danes vestno in požrtvovalno izpolnjujejo svoje vsakodnevne naloge. Položaj po končani svetovni vojni na Jesenicah ni bil rožnat. Zato je razumljivo, zakaj so prosili za delo razmeroma mladi fantje, saj so nekateri izmed njih imeli komaj 14 ali 15 let. S skromnim zaslužkom, ki so ga prejeli za trdo delo, so pomagali ostalim članom njihovih družin, da so se le s težavo preživljali iz dneva v dan in iz leta v leto. Letošnji jublanti — 40-letniki so prihajali na delo v našo tovarno prav v tistem času, ko je na železarskih Jesenicah vladalo pravo revolucionarno razpoloženje. Mnogi izmed naših jublantov se še vedno spominjajo leta 1919, ki je v zgodovini delavskega gibanja zapisano z velikimi črkami. Takrat so na Jesenicah razvili prvi sindikalni prapor, ustanovili so »Svobodo«, ki je bila pravo žarišče naprednega in revolucionarnega boja za pravice delavskega razreda. Z velikim veseljem so izpolnjevali dane jim naloge, poleg tega pa so skrbeli tudi za strokovno izpopolnjevanje svojega znanja. Spričo revolucionarnega razpoloženja, ki je vladalo takrat v našem železarskem revirju, so upali, da bo kmalu napočil čas, ko si bodo delavci le priborili svoje pravice. Toda žal so morali čakati skoraj 30 let. V teh 30 letih pa se je zvrstilo veliko dogodkov, ki bodo ostali našim jublantom v trajnem in nepozabnem spominu.

O delu naših jublantov smo na personalnem oddelku dobili naslednje podatke:

Korantar Anton

Krapež Albert

Noč Franc

Pleš Andrej

desetletja

delajo v naši tovarni

BALOH FRANC — V našem podjetju dela že 40 let. Od leta 1919 pa do leta 1936 je bil zaposlen na lahki progi kot zankar in vodja menjalne skupine. Pri naši nadzorni službi je bil zaposlen kot vratar do leta 1954, sedaj pa je strojnik v valjarni 2400 na Javorniku.

BARAGA VILJEM — V našo tovarno je vstopil že leta 1918. Naši sodelavci na Javorniku ga poznajo kot izkušenega in požrtvovalnega ključavničarja; na svojem delovnem mestu dela že 39 let.

BIČEK ŠTEFAN — Od vstopa v tovarno pa vse doslej je delal pod najtežjimi pogoji v naši martinarni na raznih delovnih mestih. Njegova delovna doba znaša 40 let in 3 mesece.

BOHINC JANEZ — V naši tovarni je začel delati leta 1918. Več let je bil delovodja v valjarni tanke pločevine, njegova delovna doba pa znaša 40 let in 8 mesecev.

KORANTAR ANTON — Od vstopa v tovarno pa do danes je bil zaposlen v prodajnem oddelku, najprej kot fakturist, nato pa kot kontrolor faktur. Tudi njegova delovna doba znaša 40 let in 6 mesecev.

KRAPEŽ ALBERT — V naši tovarni se je zaposlil kot ključavničar v mehanični delavnici. Po odsluženju vojaškega roka pa je s svojim delom zopet nadaljeval v mehanični, kjer je bil dolga leta strojni ključavničar, od leta 1937 dalje pa je delovodja v istem obratu. Njegova delovna doba znaša 40 let in 3 mesece.

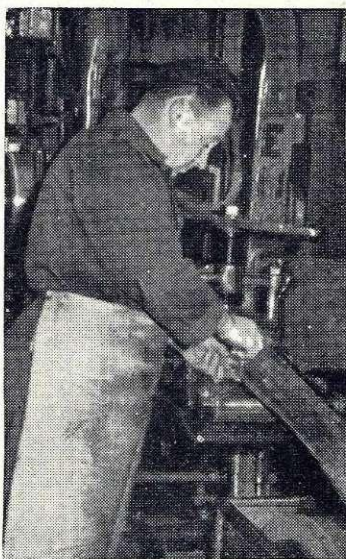
NOČ FRANC — V jeseniški železarni je začel delati kot krmilar valjev. Tudi on dela na svojem delovnem mestu že 40 let in 3 mesece.

Slamnik Alojz

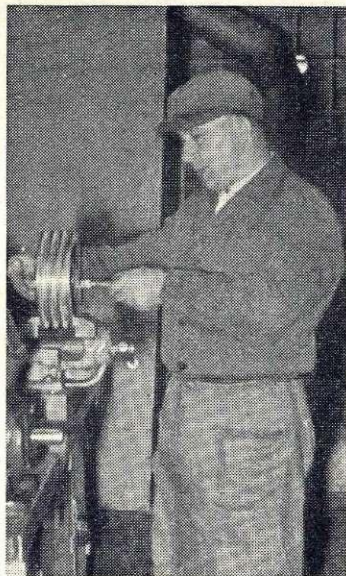
Slamnik Matevž

Veber Jakob

Šolar Franc

Pretnar Franc

Razinger Franc

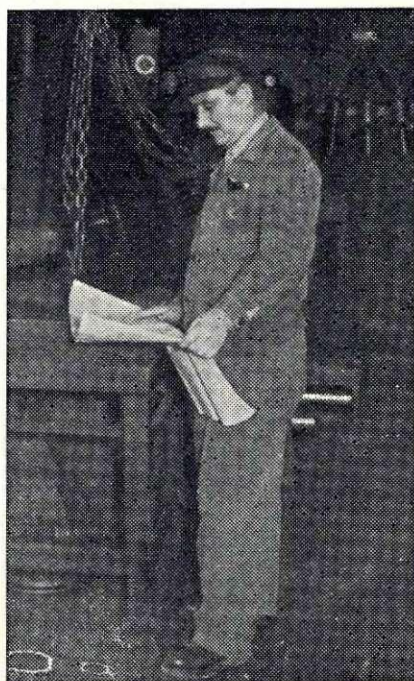
Rován Vencelj

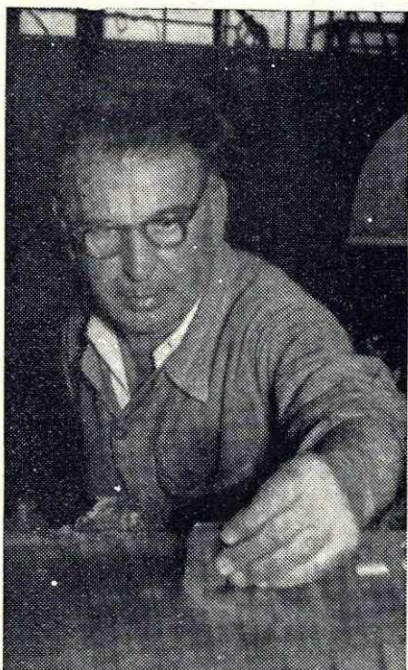
Vister Viktor

Vrhovnik Jože

Okrožnik Friderik

Žnidar Stanko

PLEŠ ANDREJ — Delovodja v žični valjarni. Od svojega vstopa v tovarno pa do danes je zaposlen v žični valjarni. Pred drugo svetovno vojno je delal v tem obratu kot zankar. Po povratku iz NOV pa je nekaj časa še vedno delal na svojem starem delovnem mestu, nato pa je bil v letu 1953 imenovan za delovodjo, kar je še danes. Njegova delovna doba znaša 40 let in 8 mesecev.

PRETNAR FRANC — Njegovo prvo delovno mesto je bilo v mehanični delavnici. Do odhoda v NOV je bil zaposlen kot strojni ključavničar, danes pa je zaposlen v naši tovarni kot elektrodni strojnik — ključavničar. Njegova delovna doba znaša 40 let in 2 meseca.

RAZINGER FRANC — Kot 15-letni fant je začel delati na lahki progi v obratu Javornik I., najprej kot tekač in nato kot zankar. Po povratku iz vojske se je vrnil na svojo staro delovno mesto, zadnja leta, tik pred upokojitvijo, pa je delal v adjustaži paličastega železa kot vezač. Njegova delovna doba znaša 40 let.

ROVAN VENCELJ — V našem podjetju dela 40 let in 3 mesece. S svojim delom je začel v martinarni pri jamskih zidarjih, zadnjih 20 let pa je zaposlen v istem obratu kot žerjavovodja.

SLAMNIK ALOJZ — 40 let in 8 mesecev je že minilo, odkar je začel delati v žični valjarni kot zankar. Na tem delovnem mestu je bil vse do leta 1943, pozneje pa je dobil novo zaposlitev kot vratar. To delovno mesto opravlja še danes v predelovalnih obratih.

SLAMNIK MATEVŽ — V svojem 40-letnem službovanju je delal na raznih delovnih mestih, najprej kot žeblijar in ključavničar v žebliarni in na prometu. Po odsluženju kadrovskega roka je bil za ključavničarja v cevarni in mehanični delavnici, danes pa je zaposlen v elektro-delavnici na Jesenicah.

ŠOLAR FRANC — Pri jeseniški Železarni dela že 40 let in 3 mesece. Vseh 40 let je bil zaposlen kot žičar v žičarni.

VEBER JAKOB — Njegovo prvo delovno mesto je bilo na Blejski Dobravi, kjer je obratovala tovarna elektrod. Tam je bil zaposlen kot žerjavovodja. Od leta 1926 dalje pa je delal v žebliarni in v hladni valjarni, kjer je še danes valjavec. Njegova delovna doba znaša 40 let.

VISTER VIKTOR — V naši železarni je začel delati pred 40 leti. Njegovo prvo delo je bilo v žebliarni in sicer je bil obratni ključavničar, pozneje kot varilec v cevarni, kjer dela še danes.

VRHOVNIK JOŽE — Starejši sodelavci se ga spominjajo kot jamskega zidarja, v martinarni. To je bilo tudi njegovo prvo delovno mesto ob vstopu v tovarno. Danes je zaposlen v mehanični delavnici pri vrtalnem stroju, njegova delovna doba pa znaša 40 let in 2 meseca.

ŽNIDAR STANKO — Prva leta svojega službovanja v naši železarni je delal v mehanični delavnici kot vajenec in pozneje strugar. Po odsluženem vojaškem roku se je vrnil na delo nazaj v tovarno, dolga leta pa je bil zaposlen v strugarni valjev na Javorniku kot strugar. Njegova delovna doba znaša 40 let in 5 mesecev.

OKROŽNIK FRIDERIK — V Železarni dela že 40 let. Od začetka pa do danes je zaposlen v mehanični delavnici, v zadnjem času kot delovodja na Javorniku.

Jubilantom dela želimo, da bi svoje bogate delovne izkušnje posredovali mlajšim sodelavcem, ker jim bodo pri vsakodnevnem delu dobrodošle. Pridružujemo se čestitkam, ki so jih prejeli v teh dneh ob svojem visokem delovnem jubileju, z željo, da bi še dolga leta uživali sadove svojega dela v našem podjetju.

Naše stališče ob sestavi novega tarifnega pravilnika

V naši Železarni pripravljamo nov tarifni pravilnik. Osnutek za novi tarifni pravilnik bo pripravila tarifna komisija pri Centralnem delavskem svetu. Z uredbo v Uradnem listu od 11. februarja 1959 sta določena dva postopka pri sprejemanju tarifnih pravilnikov in sicer:

1. Pripravljalni postopek.

2. Postopek pri sprejemanju tarifnega pravilnika.

Pripravljalni postopek obsega analizo dosedanjega poslovanja podjetja in predvidevanje njegovega poslovanja v prihodnje ter v zvezi s tem predlaga sestavo novega tarifnega pravilnika.

Sprejemanje tarifnega pravilnika pa obsega njegovo sprejetje po Delavskem svetu in predložitev Občinskemu ljudskemu odboru — Občinskemu sindikalnemu svetu, v potrditev. Sindikati ne bodo določali tarifnih postavk za posamezna delovna mesta, kar pomeni, da bodo tarifne postavke določali kolektivi sami. Pravilno je, da politične organizacije v takih primerih dajo tudi svoja stališča in usmerjajo politiko v zvezi s sestavljanjem novega tarifnega pravilnika. Zaradi tega sta Tovarniški komite ZKS in Izvršni odbor sindikalne podružnice pri našem podjetju zavzela v zvezi s pripravami za nov tarifni pravilnik **naslednje stališče**:

1. Ne strinjamo se z linearnim povišanjem tarifnih postavk, predvsem zato ne, ker je treba upoštevati gospodarsko stanje, dvigniti pa moramo realno vrednost plače na podlagi večje proizvodnje.

2. Morebitne popravke pri tarifnih postavkah lahko izvršimo le v primeru, kjer so tarifne postavke že dalje časa problematične.

3. Ker analitična ocena še ni preizkušena in potrjena in bi zahtevala, kolikor bi jo uporabili za izdelavo novega tarifnega pravilnika, povečanje, a na drugi strani zmanjšanje tarifnih postavk, se v celoti ne bi mogla uporabiti pri letošnji izdelavi tarifnega pravilnika.

Analitično oceno, ki je sicer ne zanikamo, bomo s pridom uporabili za notranje vsklajevanje in za ustvarjanje notranjih delovnih odnosov.

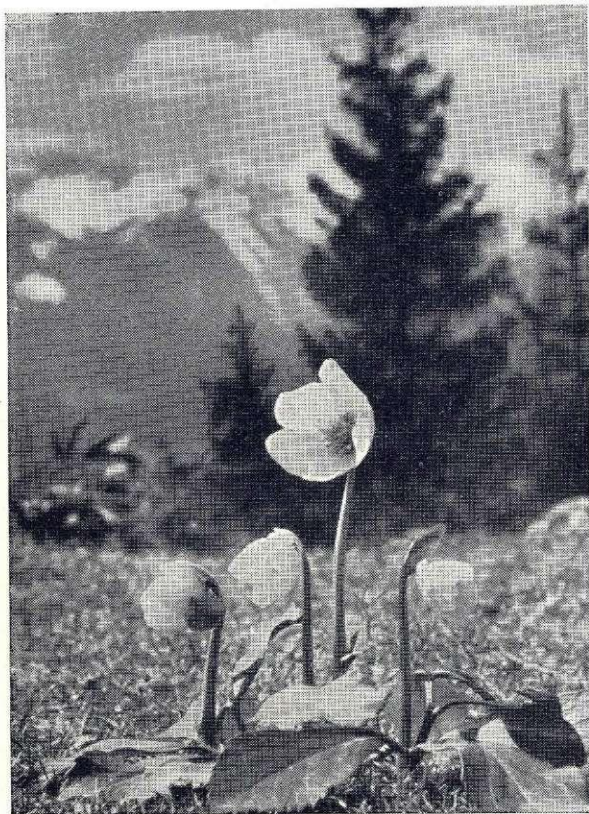
4. Analitična ocena naj služi kot potrdilo za upravičenost popravkov tistih tarifnih postavk, ki bi jih morali popraviti.

5. Skupna vsota tarifnih postavk naj bi bila v isti višini, kot je bila odmerjena za leto 1958. Dosedanji razponi pri tarifnih postavkah se ukinejo, za izhodišče pa se vzame 5. stopnjo. Tu je mišljena vsota tarifnih postavk po pravilniku, ne pa po za-
služku.

Naše
sodelavke
pri delu
v obratu
Jeklovlek

Foto Torkar

Pomlad je tu

Foto J. Čop

6. Z ozirom na to, da tarifni pravilnik ne predstavlja več plače, niti ni instrument delitve med podjetji in družbo, je potrebno, da preidemo na določena merila dela, ki bodo vzpodbujala delavce k večjemu zaslužku. To pomeni, da ne kaže dvigati tarifnih postavk, ampak je treba nenehno dvigati zaslužek ob upoštevanju doseženih rezultatov pri delu.

7. Ker tarifne postavke ne predstavljajo dokončnega zaslužka, smo osvojili stališče, da se v l. 1959 delijo sredstva, s katerimi razpolagamo, na osebni dohodek in ostale sklade v istem razmerju, kot v letu 1958.

Tu je mišljena delitev sredstev, ki ostanejo podjetju na osebnem dohodku in skladih. S tem stališčem ne usmerjamo skupne mase zaslužka, ker bo le-ta odvisna od rezultatov našega dela. Kolikor bomo v letu 1959 dosegli enako proizvodnjo z istimi stroški kot v letu 1958, bodo tudi zaslužki isti kot v lanskem letu. Razumljivo je, če bodo člani našega kolektiva v letošnjem letu izdelali več kvalitetnih izdelkov, ob istih ali manjših proizvodnih stroških, potem bo tudi zaslužek večji.

8. Vzporedno s tarifnim pravilnikom je potrebno, da takoj začnemo s pripravami za izdelavo vseh potrebnih meril dela in sicer:

I. Norme:

a) Pri novem normnem pravilniku bo treba spremeniti nagrajevanje indirektnih udeležencev in sicer tako, da uvedemo spet sistem direktnega povprečja.

b) Pri grupnih normah bo treba preiti na čim manjše skupine (norme po dnevih, agregatih itd.).

c) V pravilniku naj bo odrejen tudi postopek za spremembo norm, z ozirom na tehnične izboljšave.

d) V pravilniku naj bo odredjena tudi morebitna sprememba norm samo na podlagi detajlne analize. To odredi Upravni odbor in predloži v potrditev Delavskemu svetu.

II. Premije:

a) Ponovno je treba pregledati premije in premijske osnove ter ugotoviti njihovo ekonomsko utemeljitev.

b) Pri letošnjem premijskem pravilniku se upošteva kot osnova normativ lanskega leta.

III. Ostalo plačevanje:

a) V letošnjem letu je treba pripraviti vse potrebno za plačevanje po enoti proizvoda, oziroma vsklajevanje dohodka v posameznih ekonomskih enotah in kjer je to mogoče, je treba že v tem letu tudi izvesti.

b) Povsod tam, kjer so pogoji, je treba postaviti akordne cenike, prav posebno pa velja to za tista dela, kjer se lahko računa s skrajšanjem zastojev, znižanjem stojnin in podobno, a so dane realne možnosti za pravilno obračunavanje. Te cenike naj odobri Upravni odbor in o tem poroča na zasedanju Delavskega sveta.

REKORDNA PROIZVODNJA NA TEŽKI PROGI

Dne 6. 3. 1959 so naši sodelavci na težki progi na Javorniku ponovno dokazali svojo visoko socialistično zavest, s tem, da so dosegli rekordno proizvodnjo, ki je tega dne znašala 666 ton.

Spričo velike delovne zmage, ki je bila dosežena na težki progi, je obratovodstvo v obratu Javornik I. nagradilo 38 najbolj zaslužnih delavcev, v skupni vrednosti 41.900 din. To denarno nagrado so črpali iz sklada za individualno nagrajevanje, ki ga je Centralni delavski svet pri našem podjetju procentualno razdelil na stalež vsem obratovodstvom.

Uredništvo »Železarja« se pridružuje čestitkam obratovodstva, organov delavskega samoupravljanja ter organizacij ter jim želi, da bi pri vlaganju novih naporov dosegali še večje delovne uspehe.

Uredništvo »Železarja«

Eden zadnjih
posnetkov
gradu v
Trebežu

Foto Rjazancev

RJAZANCEV
ALEKSANDER

Staro SE UMIKA NOVE MU

Zakonu »vse ali nič« se je moral podrediti fužinski grad na Javorniku. Čas in razvoj javorniških valjarn sta zahtevala brezpogojno izvajanje tistega dela zakona, ki pravi »vsek«. Odstraniti je bilo treba grad in napraviti prostor valjarni 2400, ki se bo razširila spričo povpraševanja po valjarniških izdelkih tega mladega povojnega obrata. Ni še dolgo tega, ko so valjarno zgradili z namenom osamosvojitve v proizvodnji težke pločevine. Obrat 2400 je postal premajhen zaradi potreb ladjedelnštva in strojne industrije.

Valjarna 2400 kljub izrazu »mlad obrat« ni mlada, če gledamo valjarništvo pri naši železarni skozi očala zgodovine. Obrat 2400 nadaljuje in izpopolnjuje delo nekdanje javorniške valjarne, ki je neupravičeno po prvi svetovni vojni prešla v italijanske roke. Javorniško valjarno za grobo pločevino so skupno z javorniškimi valjavci leta 1912 premestili v Škedenj pri Trstu, kjer je imela naša železarna obmorsko industrijo. Prvotno je

valjarna delovala na Javorniku, s prenosom v Škedenj pa so tržaške ladjedelnice hitreje dobile ladijsko pločevino. V neposredni bližini valjarne za bloke, težke po ca. 1200 kilogramov, so zgradili še dve SM peči po 35 ton zmogljivosti. Prvi sarž iz SM peči je stekel 5. novembra 1912. leta, namenjen pa je bil kot vsi nadaljnji za izdelavo ladijske pločevine. Celotna količina ladijske pločevine je bila namenjena za gradbeni material pri gradnji vojnega ladjevja avstro-ogrske monarhije.

Na mestu, kjer je še do nedavnega stal fužinski grad, bodo pričeli z gradbenimi deli za razširitev valjarne. Priprava terena za podaljšanje obrata 2400 je zahtevala precej časa, predvsem pri nakladanju in odvozu materiala. Račun je pokazal, da je bilo treba odvoziti ca. 1634 kub. metrov materiala, od tega 634 kub. metrov, ki ga je dal fužinski grad. 23. januarja letos je bil grad izročen »Gradisovim« delavcem, da ga porušijo. Rušenje gradu je bilo izvedeno z dobro teh-

nično organizacijo ob sodelovanju sodobnih strojev, ki jih ima gradbeno podjetje »Gradis«. Prva dela so bila opravljena v notranjosti po prostorih gradu, da so odstranili še uporaben material in ga shranili za nadaljnjo uporabo. Pri razkopavanju so ugotovili, da je bil grad deležen temeljitih notranjih sprememb, predvsem pod KID. Spodnji prostori so bili na poseben način preurejeni in izolirani pred kvarnim vplivom vlage.

Poleg »Gradisovih« delavcev so bili prve dni izredno aktivni tudi člani Planinskega društva Javornik pri podiranju strehe. Zbirali so dobro ohranjene škodle, ki so se nahajale na severni strani strehe. Planinsko društvo bo prebrane mecesnove škodle uporabilo za kritje planinskega pribežališča v bližini Triglava. Severna stran je bila pred približno 42 leti na novo prekrita z lesom iz Triglavove soseščine.

Ko je bil grad gologlav in opustošen, so ga začeli podirati z razstrelivom, da je šlo delo hitreje od

rok. 7. februarja je prvokrat počilo in na mestu, kjer je bila nekoč grajska kapela, se je pokazala velika odprtina. Čez dva dni je ponovno zagrmelo in tedaj se je razsula že polovica vzhodnega dela gradu. Grad na presenečenje vseh prisotnih ni bil podkleten. Zidan je bil čisto na preprost način, kar na ilovnato podlago. 17. II. so zadnjič minirali. Ostanki gradu so se razsuli. Od gradu je ostal precejšen kup ruševin, katere so zvozili na njive med bivšo trgovino »Lorenc« in »Vilmanovo« hišico na Borovljah, s čimer bo skrajšana cesta, ker dosedanji način zaradi ostrega ovinka in slabe preglednosti več ne ustreza.

Pri podiranju javorniškega gradu je bilo veliko zanimanje in pričakovanje med prebivalci Trebeža in sosednih krajev. Nekateri so čakali »šac«, drugi pa na gradbeni material. O zlatu je bilo precej govora, predvsem med nežnim spolum. Govorilo se je, da so našli strop, ki je bil ojačan z zlatimi traverzami in da so grad (ruševine) ponoči zaradi tega stražili. Če bi bil v gradu res zaklad, bi se ga verjetno že mnogo let nazaj spomnil zadnji iz rodu Zoisov — Alfonz. Njemu bi bil dobrodošel in bi mu ne bilo treba v revščini umreti v začetku tega stoletja v celovski bolnici. O kakšnem zakladu ni govora, vse govorice so bile izmišljene in namenjene lahkovernim ljudem.

Kdor je imel dovoljenje za nabiranje gradbenega materiala, ta je dobil »zaklad v malem«. Tiste dni, ko se je najbolj podiralo, je imel »cik« s Koroške Bele dosti prevažanja. Šlo je res bolj počasi, zvozil pa je precej opeke, lesa, oken, vrat in drugega. Na Borovljah, kjer gradijo cesto, je bilo živahno kot na mravljišču. Kamioni so vozili material s precejšnjo naglico, kot da bi šlo za akord, še hitreje pa so robo pregledali Boroveljčani in jo strokovnjaško ločili od neuporabne. Največje težave so imeli šoferji pri dovozu materiala, ker je bila taka gneča, da bi lahko prišlo do prometne nesreče. Odvoz kamionov je bil lažji, brez posebnih ovir, s tiho željo zbiralcev, da bi se čim prej vrnili. K sreči je šlo vse v redu naprej, brez nesreč in zastoja.

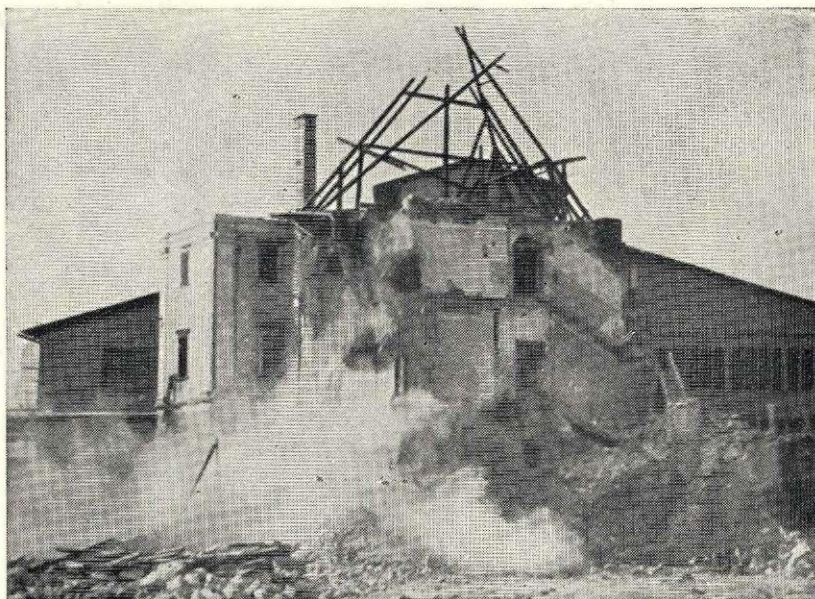
Tudi zgodovinski oddelek stalne razstave je dobil kot zapuščino gradu litoželezno peč iz Bohinja, marmornat okvir za kamin, staro železo in nekaj obdelanega zelenkastega kamna. Ves navedeni material bo uporabljen za tehniški žerjavi pri dovozu materiala, ker je bila taka gneča, da bi lahko prišlo do prometne nesreče. Odvoz kamionov je bil lažji, brez posebnih ovir, s tiho željo zbiralcev, da bi se čim prej vrnili. K sreči je šlo vse v redu naprej, brez nesreč in zastoja.

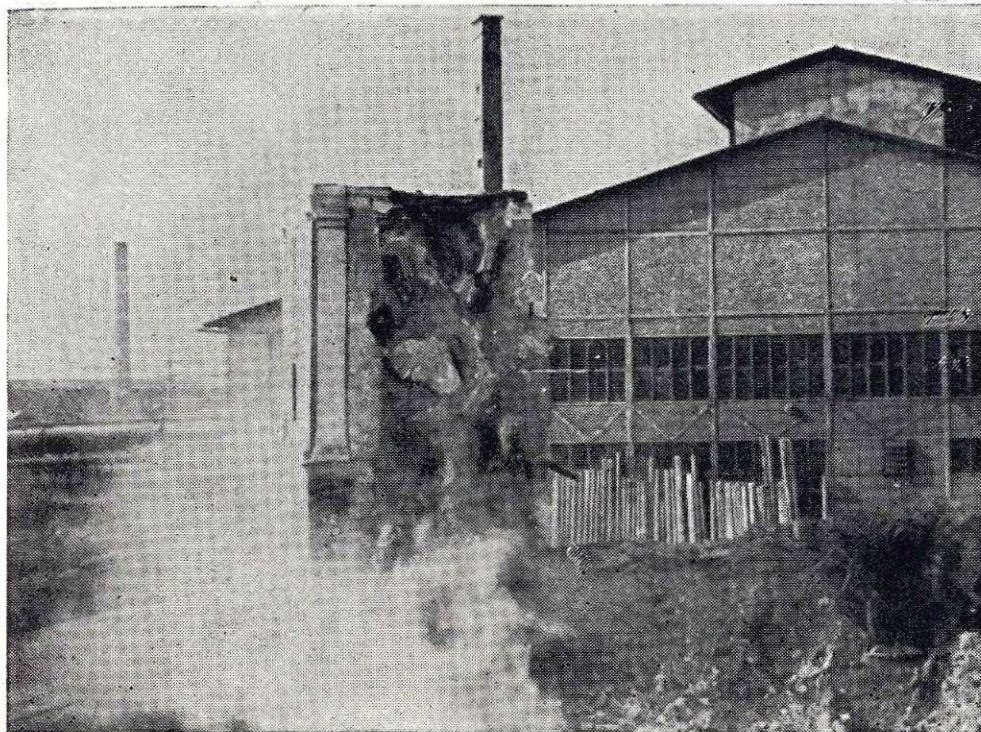
Tudi zgodovinski oddelek stalne razstave je dobil kot zapuščino gradu litoželezno peč iz Bohinja, marmornat okvir za kamin, staro železo in nekaj obdelanega zelenkastega kamna. Ves navedeni material bo uporabljen za tehniški žerjavi pri dovozu materiala, ker je bila taka gneča, da bi lahko prišlo do prometne nesreče. Odvoz kamionov je bil lažji, brez posebnih ovir, s tiho željo zbiralcev, da bi se čim prej vrnili. K sreči je šlo vse v redu naprej, brez nesreč in zastoja.

Na slikah so posnete posamezne faze rušenja

Foto Torkar

lezarski muzej, ki bo letos 1. avgusta za 90-letnico naše Železarne spet odprt v prostorih bivše Ruardove graščine na Stari Savi. Vodstvo in člani stalne razstave name ravajo poleg obstoječe makete fužinskega gradu Javornik obdelati zgodovinski arhiv in pripraviti vso potrebno dokumentacijo za izdelavo makete starega fužinskega dela

Javornika — Trebeža. S tako maketo v primernem merilu bi se dal prikazati celoten teren Javornika iz tistih časov, ko so bile tam kovačnice »cegarce«, kolperni, plavž »poharca«, grad in še druge zanimivosti. Edino na tak način bo mogoče ohraniti spomin na pestro preteklost javorniškega železarnstva.

(Konec)

Tečaj za električno obločno varjenje na Jesenicah

Po drugi svetovni vojni se je tehnika varjenja — plamenskega in električno obločnega — povsod v svetu tako zelo izpopolnila in razširila, da so postali varjeni spoji nepogrešljivi konstrukcijski elementi pri gradnji raznovrstnih jeklenih konstrukcij.

Dobre zware, ki imajo ugodne mehanske in tehnološke lastnosti, so zmogni napraviti samo ljudje, ki so se tehnike talilnega varjenja naučili in ki imajo za to delo primerno prakso. Vsa varilec se mora dobro zavedati, da je od njegovega dela v največji meri odvisna trdnost in varnost varjenih konstrukcij. Dočim pri ostalih tehničnih poklicih lahko nadzorujemo kvaliteto dela med samim potekom, je to pri varjenju praktično nemogoče in se malomarnost ali površnost pokažeta šele takrat, ko je zavarjena konstrukcija predana uporabi. Imamo sicer sredstva, da delo varilcev pregledamo tudi po izvršenem delu, toda take preiskave že zavarjenih naprav so izredno drage in zamudne in se pri nas izvršujejo le pri izredno odgovornih konstrukcijah. Na splošno pa

moramo varilcem, ki smo jih izvežbali in že dali primerno kvalifikacijo, verovati, da so delo opravili pošteno in solidno.

Pred mnogimi leti, ko varilstvo še ni bilo na tako visoki stopnji, smo smatrali, da je za izučitev dobrega varilca potrebno samo malo prakse. Danes pa vemo, da se je treba varilne tehnike učiti sistematično, kot vsake druge obrti in da mora vsak varilec poleg ročne rutine obvladati tudi teorijo varjenja. Poleg tehnologije varjenja in osnov elektrotehnike mora torej varilec poznati tudi notranjo zgradbo materiala, ki ga vari in vse tiste toplotne in kemične postopke, ki vplivajo na njegove lastnosti.

Seveda, vsega tega varilec-začetnik še ne more obvladati in zato izobražujemo danes varilce tako, da jih v pripravljalnem začetniškem tečaju seznamimo z najpoglavitejšimi problemi te tehnike, obenem jih pa naučimo pripravljati osnovni material in voditi elektrodo tako, da so zvari lepi in vsaj povprečno dobri. Po dveletni praksi pa

morajo varilci absolvirati višji nadaljevalni tečaj, v katerem svoje znanje teoretično še poglobijo in v katerem njihove zware tudi preizkusimo na kakovost in z vsemi razpoložljivimi znanstvenimi pripomočki. Šele tak varilec, ki je z uspehom prestal tudi to preizkušnjo, postane kvalificiran delavec in se mu potem lahko dovoli varjenje naprav, ki so zelo odgovorne in ki se smejo uporabljati le po odobritvi državnih nadzornih organov.

Pa tudi potem, ko je varilec že postal kvalificiran, kontrola nad njim ne neha. Kvalificirani varilci z izpitom dobe sedaj tudi pri nas posebne delovne knjižice, v katere se beležijo dela, ki jih je zadovoljivo opravil in čas, ki ga je prebil pri varjenju. Če je torej varilec zaradi bolezni ali kakega drugega vzroka prenehal z varjenjem za daljši čas, mora svoje staro znanje s krajšo preizkušnjo ponovno dokazati.

Poklic varilca je torej izredno odgovoren. Predvsem mora biti mlad in zdrav, imeti mora dober vid, pri delu pa mora biti vedno trezen in tudi nad vse vesten. Le tisto podjetje, ki ima take varilce in ki stalno skrbi za njihovo šolanje in strokovno izobraževanje, ima danes pravico, da izdeluje odgovorne varjene jeklene konstrukcije.

Železarna Jesenice na srečo že razpolaga z dobrimi varilci, vendar je teh premalo, nekateri od njih pa se že starajo in jih bo treba prej ali slej zamenjati z mladimi močmi.

Uprava podjetja se tega v polni meri zaveda in je zato skupno z Zavodom za varilno tehniko priredila v času od 19. februarja do 11. marca prvi začetniški varilski tečaj za električno obločno varjenje, ki ga je obiskovalo 22 izbranih kandidatov, ki so za svojo strokovno izobrazbo žrtvovali v dobi treh tednov ves svoj prosti čas v popoldanskih in večernih urah. Nedvomno je bil to zanje velik napor, vendar so zaključni izpiti pri vseh tečajnikih pokazali, da ta napor ni bil zaman, ampak je rodil velik uspeh — vsi so postali polkvalificirani varilci, ki bodo z vestnim in požrtvovalnim delom lahko še postali mojstri varilske stroke. Železarna pa je dobila naenkrat 22 šolanih elektrovarilcev prve pripravljalne stopnje, ki bodo s svojim dosedanjim znanjem že lahko v najkrajšem času vrnili podjetju stroške, ki jih je žrtvovalo za njihovo sistematično izobraževanje.

Tečajniki - varilci

Foto Torkar

◀ Na drsališču pod Mežaklo je bil slavnosten začetek iger z mimohodom vseh nastopajočih

Foto Torkar

Pod gorskimi vršaci je bila smuka edinstven užitek za tekmovalce in za gledalce. Sonce je grelo kot pomladi in daló tekmoivanju še lepši videž

Foto Jaka Čop

▲ Kegljači so vse dni neumorno metali keglje po ledeni ploskvi. Tekmovali so na Jesenicah in Bledu. Bled je na tuje tekmovalce napravil nepozaben vtis.

Foto Kocjančič

◀ Takole pa so pripravljali na start prav pod strmim vrhom na Slemenu. Pogled čez strmino do cilja samo odličnemu smučarju ne požene strah v kosti

Foto Jaka Čop

Takole pa je pri tekmoivanju v veleslalomu privozil v cilj Marjan Stare, slikal pa ga je tudi Marjan Stare, kar je posebna redkost. Dva soimenjaka.

Foto Stare

◀ Cilj za slalom je bil tik pod Erjavčevo kočó. Večina gledalcev je lahko opazovala tekme kar izpred kočó.

Foto Stare

FOTOREPORTAŽ METALURŠKIH ZIMS TEKST IN MONT

Naša ekipa za alpske discipline (na sliki trije manjkajo) se je pod vodstvom tov. Emila Žnidarja dobro odrezala v tako močni konkurenci, ki je dosegla raven državnih prvenstev.

Foto Jaka Čop

▲ Pokrajina okoli Vršiča je kot album same lepote in hram čudovitega miru. Kamor se ozre oko, povsod se odpre kótiček, eden lepši od drugega. Naš gorski svet je naš neprecenljivi zaklad.

Foto Stare

MEDNARODNIH RTNIH IGER I. 1959 AN STARE

Čeprav je Vršič močno od rok in je treba precej hoje, je bilo gledalcev precej. Med najbolj vnetimi je bil tudi glavni direktor naše železarne. Na sliki je med učenci MIS, ki so imeli tudi svoje tekmovanje

Foto Jaka Čop

◀ Urno in spretno se je bilo treba umikati vrticam in le dober vozač je smuknil mimo vseh.

Foto Stare

Med zimskimi igrami so bile tudi kulturne prireditve, koncerti in akademija. Na sliki izvedba kantate

Foto Torkar

▲ Na skakalni tekmi na Pokljuki pa je vreme odpovedalo. Nihče se ni jezil, saj nam je bilo ves teden naklonjeno kot še nikoli. Naši skakalci so kljub snegu, ki je naletaval, kljub podedenelemu izteku, krepko zmagali.

Foto Stare

Tečajniki so imeli predavanja iz naslednjih poglavij varilstva: Osnove elektrotehnike (predavatelj tov. Avsenek), Tehnologija električno-obločnega varjenja (predavatelj strokovni učitelj Zavoda iz Ljubljane tov. Pirc), Nauk o jeklih (predavatelj ing. Knez), Nauk o toplotni obdelavi in predelavi jekel (predavatelj ing. Knez), Nauk o varilnih elektrodah (predavatelj ing. Knez), O napetostih pri varjenju (predavatelj inženir Prosinčeva iz Ljubljane), Priprava zvarnih robov in označevanje zvarov na risbah (predavatelj ing. Mede).

Praktično pa so v delavnici naše vajejske šole, ki je bila z napravami Zavoda za varjenje iz Ljubljane urejena za 10 varilskih mest, vadili tehniko var-

jenja z raznimi elektrodami in v raznih položajih in sicer na pločevini tanke in srednje debeline. Da bi bil praktični pouk čim bolj uspešen, je Železarna dodelila za praktični del tečaja strokovnemu učitelju iz Ljubljane še našega prvega varilca tov. Pogačnika. Spričo te solidne priprave in organizacije tečaja so tečajniki tako pri praktičnem delu kot tudi pri teoriji pokazali popoln uspeh ter so bili od referenta za strokovno šolstvo pri Zavodu v Ljubljani tov. Grada, ki je predsedoval izpitni komisiji, še posebej pohvaljeni.

Po opravljenem izpitu se je eden od tečajnikov zahvalil vsem učiteljem in predavateljem, v prvi vrsti pa seveda podjetju in glavnemu direktorju inže-

nirju Hafnerju, ki je, zavedajoč se pomembnosti sistematičnega strokovnega izobraževanja naših delavcev, za ta tečaj odobril vsa materialna sredstva, kot so pločevina in elektrode in tudi nemala denarna sredstva, ki so bila potrebna za organizacijo tega dragega strokovnega izobraževanja.

Upamo, da ta prvi varilski tečaj ne bo zadnji in da mu bodo v doglednem času sledili še drugi (kot n. pr. tečaj za plamensko varjenje).

Sedanji tečajniki naj se pri svojem delu stalno zavedajo, da so dobili solidno osnovo za svoje strokovno napredovanje in naj s svojim vestnim in požrtvovalnim delom pokažejo, da se podjetje in izbiri kandidatov ni prevarilo.

K.

BESEDA MLADIH ŽELEZARJEV

Z delom je začela mladinska politična šola

Vedno večji razvoj socialističnih odnosov pri nas aktivira v najrazličnejših oblikah vedno več delovnih ljudi, najvažnejše pri tem pa je, da v ospredje stopajo mladi ljudje. Zaradi tega je število mladih ljudi, ki sodelujejo pri delu organov delavskega samoupravljanja, iz leta v leto večje. Le-ti razvijajo svojo dejavnost pod vplivom in osebnim izgledom komunistov ter izražajo svoja mnenja in pobude pri posameznih vprašanjih, v konkretnih primerih pa tudi odločajo. To je prava množična šola socializma, ki navaja prav mlade ljudi k razumevanju številnih vprašanj in jih hkrati tudi idejno vzgaja.

V sedanjem času nastajajo novi problemi, ki jih bo morala reševati prav sedanja generacija, ki v teh letih preživlja svojo mladost. Najbolj zreli mladi fantje pa tudi dekleta so se že vključili v razne organe delavskega in družbenega upravljanja. To pomeni, da so stopili praktično v življenje. Posebnosti našega časa zahtevajo od slehernega mladega človeka, da si želi globljih odgovorov in resnic o vsem, kar ga obdaja. Zaradi tega je potrebno, da mlade ljudi seznanimo z marksistično znanostjo o družbi in zakonih njenega gibanja. V sklopu teh prizadevanj je ena izmed važnih oblik — politično ideološka izobrazba.

Ideološka komisija pri Občinskem komiteju LMS je pred kratkim organizirala mladinsko politično šolo z namenom, da mlade aktiviste — mlade člane ZKS seznani s programom ZK Slovenije, kakor tudi z gospodarskimi načrti podjetja in občine. Razumljivo je, da bodo na predavanjih, ki jih organizira

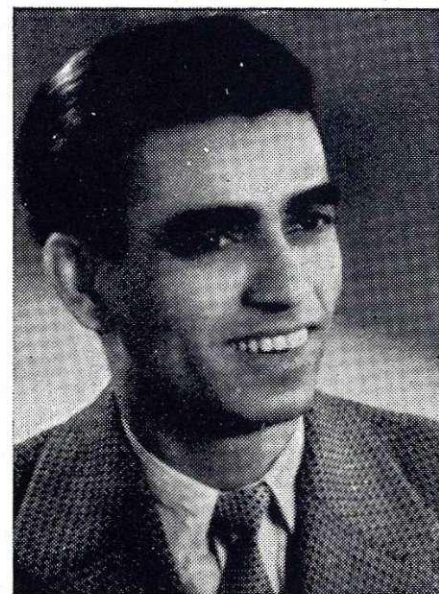
vodstvo mladinske politične šole, govorili tudi o odnosih naše države do problemov, ki stopajo v ospredje v evropskem in svetovnem merilu. To bo dvo-mesečna mladinska politična šola. Predavanja so pripravili člani Okrajnega komiteja LMS Kranj in CK LMS iz Ljubljane. Na predavanjih v mladinski politični šoli bodo obravnavane naslednje teme:

1. Zgodovina mladinskega gibanja v Jugoslaviji
2. Programska načela in statut mladinske organizacije
3. Položaj in naloge ljudske mladine v komuni
4. Družbena ekonomska ureditev v Jugoslaviji
5. Perspektivni načrt gospodarskega razvoja okraja in občine
6. Zadrugi sveti in njihov pomen v razvoju združništva
7. Ozadje napadov vzhodnega bloka na socialistično Jugoslavijo
8. Kaj je in kaj hoče ZKJ
9. Pomen in naloge mladinskih delovnih brigad
10. Socialistični odnosi med ljudmi
11. Umetnost v socialistični družbi
12. Mladina in šport

Poleg načrtane poti te šole pa bodo poslušalci, ki so z vseh večjih terenov gornjesavske doline, letih je 30, obravnavali še probleme, ki nastajajo v organizacijah. Vodstvo mladinske politične šole je organiziralo uvodno razpravo s poslušalci, oziroma s tečajniki. Pokazalo se je, da se mladi ljudje, udeleženci mladinske politične šole, zanimajo za vse te probleme. Večina od njih je bila mnenja, da se mora mladinska organizacija izogibati preživeli oblik dela ter suhoparnih sestankov. Poiskati bo treba novih oblik dela, ki bodo bližje razvojni stopnji mladega človeka. Mladinci, ki so aktivno sodelovali v tej razpravi, so predlagali, naj bi mladinska organizacija v letošnjem jubilejnem letu organizirala v počastitev 40-letnice ZKJ in SKOJ izlete ter obi-

ske krajev, ki so znani iz časov narodnoosvobodilne vojske. Poleg tega naj bi pripravili še vrsto akademij v vseh večjih krajih naše občine, kakor tudi razgovore z nekdanjimi skojevci in komunisti, ki bi pripovedovali svoje spomine in doživetja iz časov ilegalnega dela in borbe za dokončno osvoboditev.

Upamo, da bo mladinska ideološko politična šola dosegla svoj namen in da bodo mladi poslušalci pridobljeno znanje koristno prenašali na ostale člane mladinske organizacije na terenu. Zaželeno je, da bi se za obisk predavanj mladinske politične šole prijavilo čim več mladih ljudi. Prijave zbira vodstvo mladinske politične šole na Občinskem komiteju LMS.

Pogovor s simpatičnim Indijcem

Čas res naglo poteka. Redko kdo se je zavedal, da je bil simpatični Indijec g. Sachin Chowdhury polnih šest mesecev med nami. Veliko večerov sva sedela skupaj in se pogovarjala o vsem, kar naju je zanimalo, vendar sem komaj ujel zadnji dan pred njegovim odhodom za kratek pomenek za naš časopis, kajti teh šest mesecev je poteklo res nenavadno hitro. G. Sachin mi je takoj priznal, da mu je tesno pri srcu, ko odhaja z Jesenic. Na Jesenicah je bil na praksi 6 mesecev in pol. V celem bo bival v Jugoslaviji dve leti in bo obiskal še železarne v Ravnah, Sisku in Zenici. Prakso v Jugoslaviji je dobil v okviru izmenjave tehnične pomoči med Jugoslavijo in Indijo.

V prijetnem kramljanju mi je povedal, da se je rodil v kraju blizu Calcutte v Bengaliji, kjer je bil rojen tudi veliki indijski pesnik Robindranath Tagore. Prijazen nasmešek je kazal, da si to šteje v posebno čast. Pripovedoval mi je, da se je bal našega podnebja, kajti pri njih je znatno topleje, pa se je kljub vsemu privadil ostremu gorenjskemu zraku. Na vprašanje, kaj mu je bilo pri nas najbolj všeč, mi je odgovoril, da so mu bili najbolj všeč ljudje. Povsod, kamor je prišel, je našel družbo iskrenih ljudi in ni nikoli občutil, da bi bil v tujini, izven Indije. O naši železarni meni, da je sicer dokaj stara, toda v njej je spoznal odlične in naduse sposobne delavce, ki so mu v šestih mesecih nudili toliko znanja, kolikor bi ga kje drugod ne pridobil niti v enem letu. Posebej je poudaril, da naši delavci mnogo znajo in da je med njimi mnogo odličnih strokovnjakov. Presenečen je bil nad vsestransko pomočjo, ki so mu jo nudili vsi — brez razlike, od delavcev preko mojstrov do inženirjev. Delal je v glavnem v jeklarni, nekaj časa pa tudi v valjarni. Specializirati se je hotel v metalurgiji, zlasti pa na področju tehnologije. V naši železarni se je priučil temeljev metalurgije, v drugih jugoslovanskih železarnah pa si bo na posameznih področjih to znanje še izpopolnil.

Med najinim pogovorom je beseda nanesla tudi na delavsko upravljanje v našem podjetju. Za ta način upravljanja se je zanimal in ga tudi spoznal. Nanj je ta sistem napravil vtis zelo dobre organizacije. Pri tem je pojasnil, da je v Indiji še vedno velika industrija večinoma v privatnih rokah in da delavci pojma »dobiček« tam ne poznajo. Najbolj pa je bil navdušen nad našo socialno politiko. Socialno zavarovanje, zlasti pa še pokojnine, to je bilo zanj najpra-

vičnejše socialno dejanje, o kakršnih drugod po svetu ni slišal. Pri tem je pripomnil, da njihov delavec dobi ob odhodu v pokoj samo enkratno izplačano vsoto kot pokojnino. Presenečen je bil tudi nad jugoslovanskim življenjskim standardom in pritrdil, da je zlasti preskrba pri nas mnogo boljša, kot v Indiji. Dejal je, da naš delavec živi mnogo boljše kot indijski.

Obiskoval je tudi razne kulturne prireditve, gledališče, koncerte in fizkulturne nastope. Zelo ga je navdušila naša folklorna skupina. Po njegovem mnenju je za malo mesto Jesenice tako kulturno-prosvetno delo zelo bogato in dobro razvito.

Na vprašanje, kaj sodi o prijateljstvu med FLRJ in Indijo, je odgovoril, da ima vanj veliko zaupanje. Poudaril je, da so šele po drugi svetovni vojni o Jugoslaviji zvedeli kaj več. Z navdušenjem je omenil obisk maršala Tita v Indiji in obljubil, da bo tudi on, ko se vrne domov, mnogo vedel povedati o naši državi. Spoznal je, da imajo Indijci in Jugoslovani isti cilj pred seboj, čeprav ubira vsaka država svoja pota.

Nepozaben vtis so napravile nanj lepote Gorenjske in pravi, da bi najraje ostal tu, če bi mogel. Hudomušno je pripomnil, da se je podnebja že privadil in da ga je razen dveh prehladov samo malo zeblo. Sicer pa je bil zdrav.

Prepričan je, da mu bo praksa v jugoslovanskih železarnah prav gotovo zagotovila dobro mesto v eni novih indijskih železarn. Tam namreč gradijo tri ogromne železarne, ki bodo skupaj izdelovale letno 4 in pol milijona ton.

Ko sem ga ob slovesu vprašal, če bi preko »Železarja« rad kaj sporočil ljudem, ki so mu nudili pomoč in pouk, je izrazil željo, da bi se rad zahvalil vsem, ker se je od vseh veliko naučil. Če bi se hotel zahvaliti vsem, potem bi se najraje zahvalil vsem tristo — štiristo delavcem, s katerimi je delal in bi rad vsakega posebej pozdravil. Prav posebej pa bi se rad zahvalil glavnemu direktorju železarne, ki mu je omogočil, da je ostal v naši železarni poldrugi mesec dlje, kot je bilo predvideno. Prav posebej pa je omenil še ing. Stanka Čopa, s katerim je največ delal skupaj in poudaril, da tako naklonjenega človeka še ni srečal in mu bo za prijateljske in strokovne nasvete vselej hvaležen.

Ob slovesu mu je šla beseda že bolj težko iz ust, ko je pripomnil, da se bo vedno spominjal Jesenic in ljudi, ki tu žive. Upa, da bo vsaj z nekaterimi ostal tudi v pismenih stikih.

V slovo sva si stisnila roke, naslednji dan pa je simpatičnega Indijca njegova želja po izpopolnjevanju popeljala v Ravne, novim izkušnjam nasproti.

Marjan Stare

Zlata poroka

v napredni delavski družini

V soboto, dne 31. januarja sta po petdesetih letih ponovno stopila v poročni urad Občinskega ljudskega odbora Jesenice 74-letna Frančiška in 72-letni Jože Knific. Tako sta bila med številnimi mladimi pari tudi zlatoporočenca Frančiška in Jože Knific.

Jože Knific se je rodil dne 7. februarja 1887 v Čirčah pri Kranju, žena Frančiška pa je bila rojena 5. septembra 1885 in je doma iz Velesovega pri Kranju. Prvič sta se poročila pred petdesetimi leti. Ob zlati poroki so jubilentoma čestitali številni prijatelji in znanci ter jima želeli še dolgo vrsto srečnih, veselih in zdravih let.

Ne bo odveč, če o ugledni Knifičevi družini z Javornika zapišemo nekaj več tudi v našem listu. Oče Jože je bil v mladih letih zastaven fant in v hiši je vladalo 1. januarja 1909 praznično in veselo razpoloženje, ko je pripeljal mlado, brhko Frančiško Bukovnik v novi dom. V zakonu sta imeli sedem otrok, od tega 5 krepkih fantov in 2 zali dekleti, vendar sreča mladi družini ni bila naklonjena, kajti dvojče otrok je umrlo že v rani mladosti.

Sin Mirko je postal mojster svojega dela, poleg tega tudi vztrajen ter sposoben prosvetni in politični delavec. Sin Jože je prav tako zaposlen v naši tovarni kot mojster, vsi pa ga poznamo kot večkratnega državnega prvaka in reprezentanta, danes pa je zvezni smučarski trener za teke. Tretji sin Ivan je postal iz partizana aktivni kapetan JLA, najmlajši sin Drago pa je padel na Gorjušah v septembru 1944; edina hčerka, ki živi, je poročena na Blejski Dobravi.

Komaj pet let je minilo po prvi poroki in že se je začela prva svetovna vojna. Jože Knific je moral k vojakom. Leto dni je bil v Beljaku, nato pa ga že srečamo 1. januarja 1915 med planinci v zasneženih Karpatih. Kmalu je bil ujet, toda v ruskem ujetništvu se mu ni godilo ravno najboljšo. Prepoval je Rusijo od Karpatov do Turkestana in Perzijskega zaliva, od Črnega morja do Petrograda in še dalje proti severu. Takrat je okusil vso grenkobo ujetniških taborišč. Bil je bister fant in je doživljal ter spremljal velike dogodke z odprtimi očmi — slišal je marsikaj.

Bil je zaupnik naših ujetnikov, tako da je posredoval njihove prošnje in želeje novoustanovljenim svetom. Socialistično revolucijo je videl v vseh oblikah. Z novo revolucionarno miselnostjo se je leta 1918 vrnil v domovino in sicer na Javornik. Ideje Velikega oktobra je uspešno presajal na domača rodovitna tla. Takoj se je povezal z Aleksejem Sitiko-

Zlatoporočenca
Jože in Frančiška
Knific

Foto Jaka Čop

vim, ruskim ujetnikom in pred prvo svetovno vojno organiziranim boljševikom. Njegovi sodelavci so bili Cene Ambrožič, Tine Vister, Vinko Malenšek, Tone Vergel, Franc Ravnik, Matevž Frčej, Janez Mulej in drugi, poiskal pa je tudi stike s Cirilom Koširjem in Gregorjem Weisom, ki so bili takrat vodeči revolucionarji na Jesenicah. Jože Knific je bil med ustanovitelji neodvisne delavske Partije (K) Jugoslavije na Jesenicah. Skupno z ostalimi zastopniki in predstavniki Jesenic se je udeležil v Ljubljani velikega javnega zborovanja v Švicariji — hotelu Tivoli. Seveda je bil Jože Knific dolgoletni predsednik te napredne in delavske organizacije, poleg tega pa je bil šest let v takratnem občinskem odboru na Jesenicah, kjer je prav tako zastopal neodvisno delavsko stranko.

Komunistična partija je bila z Obznano in zakonom o zaščiti države primorana začeti z ilegalnim delom. Jože Knific je bil v tistem času določen skupaj z Janezom Mulejem za čuvarja rdečega prapora, ki je bil na Jesenicah razvit 27. aprila 1924. leta. Zastavonoša je bil Matevž Ferčej.

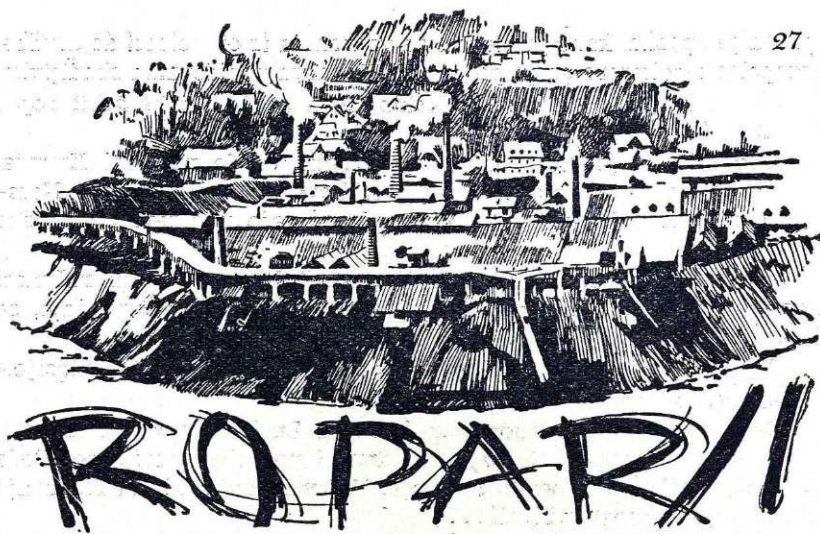
Oče Jože, mati Frančiška in vsi otroci v Knifičevi družini so bili zavestni borci tudi v najtežjih dneh med drugo svetovno vojno. Tako je sin Jože odšel že spomladi leta 1944 v partizane, ostale sinove pa je oče odpeljal v partizane še istega leta v septembru, kjer so ostali do osvoboditve in dalje. Sin Drago je padel v jeseni leta 1944, mati Frančiška pa je okusila vse strahote zloglasne gestapovske kaznilnice v Begunjah.

Ob zaključku naj povemo še to, da je jubilent Jože Knific delal v naši tovarni 45 let in to v žarilnici predelovalnih obratov. Po osvoboditvi je bil nekaj časa tudi sekretar osnovne organizacije ZKJ. Kljub temu, da je že nekaj let upokojen, tovariš Knific še vedno aktivno dela v Društvu upokojencev na Javorniku, kjer je že nekaj let predsednik, bil pa je tudi soustanovitelj tega društva.

Sreča je nagradila Knifičevo družino s svobodo. Po osvoboditvi so se vsi člani družine izkazali kot zavestni graditelji socialistične družbe, saj so vse življenje posvetili političnemu, prosvetnemu in športnemu udejstvovanju.

Jubilentoma iskreno čestitamo ob visokem življenjskem jubileju. Želimo jima, da bi živela še mnogo let zdrava, srečna in zadovoljna v krogu svoje družine ter uživala sado svoje dolgaletnega dela.

U. Ž.

— Na to sem računal, — je odgovoril Seunigu.
 — In kako bomo potem konkurirali drugim, če bo proizvodnja zaradi naraščajčih cen starega železa tako draga? — je vztrajal Seunig.

— Bomo, — je rekel Luckmann in v njegovem glasu je bila prepričevalnost.

— Kako? — se Seunig še ni pomiril.

— Kako? — so se oglasili vsi.

— Imamo adut, ki ga druge tovarne nimajo... —

— Kakšen adut? — so vpraševali.

— Delovno silo, ki je pri nas najcenejša, — je odgovoril Luckmann. — Če bo potrebno, bomo ponovno znižali delavske mezde... —

To so odobraval. Cenena delovna sila, najcenejša v mejah avstro-ogrske monarhije, jim bo omogočala konkurenco.

Tako so se ustanovni delničarji Kranjske industrijske družbe ujeli v past in se zedinili, da sprejmejo pogoje trdke Vogel & Noot.

Še isti dan je Luckmann napisal pismo in ga naslovil: »Vogel & Noot, Wien — Wartberg«. V njem je kratko sporočil: »Sprejemamo pogoje. Karl Luckmann, Generaldirektor der Krainischen Industriegesellschaft, Asling — Hütte.«

Dve leti kasneje (se je brdko spominjal Luckmann), ko je začela obratovati nova tovarna na Savi, so dunajski finančniki že prevladali nad ustanovnimi delničarji Kranjske industrijske družbe in jih napravili za delničarje druge vrste. On je sicer še ostal generalni direktor, a dunajski finančniki so jim vsilili Trappna, ki je zamenjal dobrega inženirja Pantza. Pantz se je poslovil brez odpravnine in brez pokojnine (zaverovan v svoje delo, je pozabil, da bi vplačeval v pokojninski sklad) reven, kakor je vse življenje bil. Svojo plačo je porabljal za svoje poizkuse, za katere nekoč lastniki Kranjske industrijske družbe niso imeli smisla. Na njegovo mesto je prišel Trappen, ki je na zahtevo novih delničarjev nadzoroval celotno poslovanje družbe in seveda tudi njega — Karla Luckmanna, dasi je obdržal še položaj generalnega direktorja družbe. V resnici pa ni bil več in ni imel več prave besede. Bil je samo figura, s katero je šahiral Trappen...

Taki spomini so se lotevali Karla Luckmanna, preden je odšel s soprogo na večerjo, na katero ga je povabil tehnični direktor. In taki spomini so se prebujali v njem, ko ga je ošvrknil nesramni baron Siegfried Born z besedami, ki bi užalile vsakogar. Nič ni rekel nanje, počutil se je v tej družbi še bolj neugodno kakor prej.

Ko bi bila družba pozorna nanj, bi opazila, kako so se mu na čelu od časa do časa nabrale potne kaplje. Vselej jih je previdno in neopazno obrisal, da bi jih družba ne zapazila. Ta njegova bojazen pa je bila odveč. Trappen in njegovi gostje se zanj niso menili. Šele njegova

Gibanje delovne sile v februarju

56 novosprejetih delavcev, 112 delavcem prenehalo delovno razmerje, 8 novosprejetih uslužbencev, 3 uslužbencem prenehalo delovno razmerje.

Upokojeni so bili

naslednji dolgoletni sodelavci:

Vinko Jakopič, plavž, z delovno dobo v ŽJ 21 let; Jože Štimc, plavž, z delovno dobo v ŽJ 9,5 let; Anton Kapus, martinarna, z delovno dobo v ŽJ 35 let; Franc Slamnik, Javornik I., z delovno dobo v ŽJ 32 let; Helena Vilman, Javornik I., z delovno dobo v ŽJ 20 let; Valentin Šranc, žična valjarna, z delovno dobo v ŽJ 33,5 let; Anton Može, hladna valjarna, z delovno dobo v ŽJ 11 let; Martin Perc, hladna valjarna, z delovno dobo v ŽJ 18,5 let; Janez Golob, plinski generatorji, z delovno dobo v ŽJ 21 let; Ignac Zupan, Javornik III., z delovno dobo v ŽJ 22 let; Klemen Robič, martinarna, z delovno dobo v ŽJ 36 let.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali zasluženi pokoj!

Umrli so:

Franc Leskovec, plavž, delovodja; Franc Slamnik, cevarna, strugar.

Svojcem naše iskreno sožalje!

Predstavljamo naše nove sodelavce:

Uslužbenci: Ana Ambrož, IBM; inženir Feliks Bešter, tehnični biro; Cvetka Kobal, martinarna (prej honorarna); Just Lavtižar, knjigovodstvo (prej honorarna); Srečko Kozelj, OTK (prej delavec); Milan Mošič, personalni oddelek; Stanko Mugerli, ekonomska analiza; ing. Janez Megušar, valjarna 2400.

Delavci: Martin Čepon, plavž, peči; Marjan Janežič, martinarna; Janez Justin, martinarna; Marjan Lukežič, martinarna; Anton Plut, martinarna; Franc Zeleznik, martinarna; Emiljan Rovtar, elektropeč; Vincencij Pfajfar, šamotar; Virgil Erzar, Javornik I.; Viktor Franko, Javornik I.; Bogdan Lužnik, Javornik I.; Maks Noč, Javornik I.; Janez Smolej, Javornik I.; Franc Dornik, Javornik I., adjustaža; Tinka Ličof, Javornik I., adjustaža; Hilda Belec, valjarna 2400; Mesud Cimiratič, žična valjarna; Albin Gorjup, žična valjarna; Milan Klinar, žična valjarna; Marjan Pretnar, žična valjarna; Rafael Šemrl, žična valjarna; Andrej Noč, žičarna; Alojzij Bizjak, predelovalni obrati — lužilnica; Oto Pestotnik, hladna valjarna; Anton Rekar, hladna valjarna; Vinko Brenkuš, cevarna; Franc Klavžar, cevarna; Stanko Leskovšek, cevarna; Anton Novak, cevarna; Gabrijela Čuk,

elektrodni oddelek; Janez Kejžar; elektrodni oddelek; Mihael Rozman, elektrodni oddelek; Jože Bodlaj, toplotna energija; Vladimir Kajdiž, mehanična delavnica; Franc Pogačnik, mehanična delavnica; Stanislav Ržen, mehanična delavnica; Ivana Stare, gradbeni oddelek; Ludvik Misotič, siva livarna; Stanislav Ajdišek, jeklolivarna; Mihael Zupan, jeklolivarna; Jože Stare, Javornik III.; Franc Šifrer, Javornik III.; Avguštin Šimnic, Javornik III.; Boris Weinberger, Javornik III.; Ivan Novak, Javornik III., gradbeni; Andrej Pretnar, Javornik III.; Božo Černe, Javornik III.; Franc Iskra, Javornik III.; Anton Bregant, transport; Antonija Čuk, transport; Jože Frelj, transport; Hilda Koprivnik, transport; Ivan Mandelj, transport; Janez Robič, transport; Ivan Šterbenc, komunalni oddelek.

Novosprejetim sodelavcem želimo uspešnega dela in zadovoljstva v našem kolektivu!

Poročili so se:

Franc Ovsenik, Javornik I., z Marijo Malej; Čedomir Pejovič, Javornik I., z Milosavo Ognjenovič; Jože Razinger, martinarna, z Zorico Rabič; Izidor Jurjevčič, žebljarna, s Stanislavo Kozamerinik; Alojz Lunder, žična valjarna, s Terezijo Režek; Bernard Jokopič, mehanična delavnica, s Franciško Preželj; Božidar Ažman, mehanična delavnica, z Majdo Zupan; Travljanin Husein, martinarna, z Grgič Fatimo; Noč Pavla, žičarna, z Razmanom Silvestrom.

Rodili so se:

Sonji Pajer, OTK, hči; Ladotu Francu, HTZ, hči; Ivanu Fafleku, energijski oddelek, hči; Karlu Leskovšku, martinarna, sin; Antonu Medji, tarnsport, hči; Štefanu Jelovčanu, konstrukcijska, hči; Saidu Alagiču, martinarna, hči; Ani Filipaj, elektrodni, sin; Ivanu Hadalinu, plavž, hči; Rudiju Vidmarju, elektrodelnica, hči; Martinu Sašku, martinarna, sin.

Tudi ta slika je z Jesenic. Uganite, kjel Foto Stare

soproga je opazila, kako je bled in ga vzdramila iz otopenosti do družbe, iz otopenosti, v katero ga je pogreznila Bornova poniževalna zbadljivka.

»Ali ti ni dobro, Karl?« je rekla. Bala se je, da bi dobil zopet srčni napad.

»Nič mi ni,« je odgovoril in se prisilil, da je poslušal Kruppa, ki je še vedno govoril o socialistih in njihovem gibanju, ki je v Nemčiji že zdaj prisililo lastnike tovarn, da morajo upoštevati delavske zahteve.

»Socialisti so resna zadeva,« je govoril Krupp, — »In računati moramo z njimi!... Stavke v času, ko gre jeklo dobro v prodajo, so silno neprijetne in za nas v vsakem primeru škodljive...«

»Nehajmo s tem,« je rekel Trappen. — »Dame se dolgočasijo.«

»O ne!« so se oglasile.

»Me imamo svoje pogovore,« je rekla Luckmannova nenaravno. Podobno kakor soprog, se je v tej družbi počutila neprijetno. Toda vzroki pri njej so bili povsem druge. V Berlinčanki, ki sta bili zanj premradi, se ni mogla živeti...

Dasi je bil Trappen že sit pogovora o socialistih, jo je nehote ubral na prejšnjo temo.

»Pri nas,« je govoril, — »socialisti še ne predstavljajo nevarnosti... Za obvladanje delavstva imam svojo prakso. Vladam s trdo roko in pazim na vse, a tako, da delavci v trdi roki, ki jih obvlada, mene ne opazijo... Zato sem izbral to vilo s stolpom, ki se razgleduje na tovarno, za svoje stanovanje. Moja najljubša zabava je, da prese-dim svoj prosti čas v stolpu.«

»V stolpu?« se je zasmel Krupp.

»Da. V stolpu. In z daljnogledom opazujem, kaj se godi v tovarni.

»Vidiš skozi tovarniške stene?« se je posmehtil Krupp.

»O ne! Gledam, kaj počno delavci pri starem železu. Zadnjič sem opazil delovodjo, kako stalno hodi k čuvajnici. Vraga, kaj ima opraviti tam, sem si rekel. In šel sem pogledat. Zalotil sem ga, ko je pil vino. Bil je pijan. Pogledam za čuvajnico in najdem še pet steklenic... Ozmerjal sem ga prav po vojaško vpricho delavcev. In tem je dobro delo... Zato me je hvalila vsa tovarna. Imam navado, da se skrijem za delovodje in uradništvo. Zato vsak moj pritisk na delavstvo smatrajo kot muhe delovodij, o meni pa mnogi delavci govore celo, da sem dober... Ta taktika obvladanja množice je sicer primitivna, a se obnese.«

»Kako si prišel do tega?« je vprašal Krupp z zanimanjem.

»Naučil sem se pri kmetih?«

»Pri kmetih?«

»Da. Nekoč sem se s kočijo odpeljal na izlet v Žirovnico. Pa nisem mogel mimo neke hiše. Prislunil sem in videl, da rubijo. Ženska je vpila: O, ko bi cesar vedel, bi te kaznoval, birič! Cesar je dober, kaznoval bi davkarje in biriče, če bi vedel, kaj počenjajo.«

Družba se je zasmejala.

»No, in pri nas pravijo: Trappen je dober, toda ta prekleti Aschauer... Trappen je duša, a ta prekleti Raiski... In celo, opro-stite, Trappen je dober, toda ta prekleti Luckmann...«

Luckmann se je zasmel kakor drugi. Sploh se je ves večer smel, če so se smejali drugi, čeprav ni vedel, zakaj se smejejo. In prav tako je nazdravljaj, kakor so nazdravljali Trappen in gostje. Trkal je s svojim kozarcem ob druge, v mislih pa je bil odsoten. Družbi ga je vrnil šele hrup, ki je nastal pod oknom in prodiral v jedilnico.

— Naprej, fantje — vrli mornarji! Pobili bomo roparje v brogu!...

Dame so se prestrašene spogledale. Tudi gospodje so onemeli.

»Was ist denn los?« je rekel Trappen, ki bi rad krotil preplašenost, a je docela ni mogel.

Razbijanje po vratih in pritličju je strah še poglobilo. Gospodje bi radi obdržali mirni, brezbrizni videz, a bledica in tišina, ki je pretrgala prejšnji pogovor, sta izdajali njihovo bojzljivost. Trappen je z

dolgimi in hitrimi koraki odšel na hodnik in poklical vratarja. Tudi drugi so boječe stopili za njim.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal Trappen.

»Nič, gospod!« je odgovoril vratar. — »Ruard je pred vrati!«

»Kaj hoče, pijanec?«

»Ne vem.«

»Naženite capina!« je ukazal Trappen vratarju.

»Nikar!« je zaprosila gospa baronica Ria Born, tista, ki je prej, ko ji je gospa Luckmannova pripovedovala o Ruardih, rekla, da so zanj obubožani bogataši prav tako zanimivi kakor umetniki. Imeli so bogastvo in ga dali drugim, je rekla. Imela je prav. Vsaj kolikor se tiče umetnikov! Svoje notranje bogastvo razdajajo drugim, sami pa včasih nimajo niti kruha.

Tudi zdaj je baronica Ria Born govorila:

»Rada bi ga videla, Herr Trappen!«

»Toda, milostljiva gospa baronica,« bi jo rad Trappen odvrnil od njene želje.

»Prosim, prosim,« ni odnehala. — »Pustite ga noter! Obubožani bogataši! To je tako romantično! Ach, so romantisch!«

Trappen, čeprav nerad, se je vdal.

Ruardu so odprli duri in primajal se je po stopnicah.

»Droben in bled je kakor pesnik. Ach, so romantisch!« je vzklikala.

Prvi kapitan roparjev iz Ozkega zaliva pa ni sanjal o romantiki. Ko je stopil iz teme, ga je svetloba za trenutek oslepila. Stresel je z glavo, kakor da bi se hotel ubraniti žarkov, prebadajočih ga s slepoto, in zavpil:

»Zdaj sem vas našel, roparji, v brlogu!«

Ni vedel, da je zrecitiral ta stavek v pravilnem enajstercu.

Baronica Ria Born je bila vzneta.

»Wie pathetisch! Verz vreden Schillerjeve drame,« je rekla.

Beseda »roparji« je milostljivo gospo baronico Born spomnila istoimenske Schillerjeve drame »Die Räuber«, drugače bi ne izblebetala take neumnosti. Najbrž sta k temu pripomogla tudi punč in šampanjec, ki ga je zaužila trohico preveč. Kje bi, trezna, mogla v Ruardu videti lepoto, saj je imel obraz podplut od udarcev, ki mu jih je naložil rdečelasec.

Ne. Milostljiva gospa baronica tega ni videla. Stopila je k Fricu, ki je še vedno stal v poltemi.

»Bi hoteli v našo družbo, gospod Ruard?«

Ruard se je zastrmel vanjo. Šele sedaj jo je zagledal.

Sedaj ni videl ničesar drugega razen nje.

— Saj to je ona!

— Ria!

— Moja kraljica v daljnem mestu!

— Moja lepota!

— So jo ugrabili roparji?

— Ugrabili so jo! Zato se ni vrnila!

— Rešim jo, rešim...

Tako je govorilo v njem in ljubeče jo je pogledal (kolikor je pač z razbitim obrazom mogel).

»Kdaj so te ugrabili, kraljica moja?« je rekel na glas.

Dama je zaploskala:

»Čudovito! Čudovito!«

»Življenje vse sem čakal, kdaj se vrneš. Zdaj našel sem te, Ria, in te rešim.

Ko je rekel Ria, se je začudila, kako ve za njeno ime. Ni vedela, da je Fric nekoč ljubil žensko, ki ji je bilo prav tako ime in ki ji je bila tudi po zunanosti podobna. To ime in kar je sledilo, je v baronici Rii Born porušilo dozdevni romantični prizor z obubožanim bogatašem. Preden se je zavedla, jo je Fric Ruard držal v svojem objemu in jo poljubil. Še je iskal njenih usten. Otepala se ga je, a njegov

Obvestilo industrijskega odbora Zveze borcev pri našem podjetju

V zadnji številki Železarnja smo objavili članek, v katerem smo sporočili, da je bila pri naši tovarni ustanovljena komisija organizacije ZB NOV. V tem članku smo omenili tudi nekaj nalog, ki jih bo morala opraviti omenjena komisija.

Pred kratkim je Občinski odbor na Jesenicah imenoval v to komisijo naslednje tovariše:

1. Ciril Triler predsednik, prometni oddelek; 2. Milan Polak tajnik, tajništvo; 3. Bogdan Knaflič član, komercialni sektor; 4. Anton Svetina član, kadrovski sektor; 5. Tine Dolar član, martinarna; 6. Vinko Repe član, gospodarsko rač. sektor; 7. Jancz Žvan član, gospodarsko rač. sektor; 8. Feliks Maver član, mehanična delavnica; 9. Franc Pukelj član, Javornik I.

Člani so se sestali na svoji prvi seji, sklenjeno pa je bilo tudi, da se bo omenjena komisija preimenovala v Industrijski odbor ZB pri Železarni Jesenice. Na seji so člani industrijskega odbora razpravljali o delu in bodočih nalogah. Sprejeti so bili tudi naslednji sklepi:

Organom delavskega samoupravljanja in pristojnim strokovnim službam v podjetju je treba nuditi vsestransko pomoč, pomagati pa ne treba tudi pri reševanju vsakodnevnih problemov, pri zaposlovanju bivših aktivistov internirancev in borcev NOV — članov ZB NOV. Člani industrijskega odbora bodo nudili pomoč članom ZB, ki so zaposleni v naši tovarni, tudi v primerih, kadar bo treba urejati delovna razmerja in s tem v zvezi prekvalifikacije. Člani ZB bodo lahko prejeli potrebno pomoč od industrijskega odbora ZB glede pridobivanja ustrezne ali višje strokovne — šolske izobrazbe. Tu so še problemi s področja socialnega delovanja (izredne upokojitve in zdravljenje v klimatskih zdraviliščih).

Člani industrijskega odbora ZB bodo sodelovali z namenskimi komisijami in drugimi organi upravljanja in bodo skušali v upravičenih primerih reševati problematiko članstva organizacije ZB v Železarni.

Ob zaključku še kratko obvestilo industrijskega odbora ZB v zvezi z izpolnjevanjem anketnih list. Novoustanovljeni industrijski odbor ZB pri Železarni Jesenice naproša vse člane, da pohitijo z izpolnjevanjem anketnih listin, kajti na ta način bo olajšano delo članov tega odbora. Pismene prošnje in pritožbe naj člani oddajo v nabiralniku, ki je nameščen v poslopiju personalnega oddelka Železarne Jesenice.

Industrijski odbor ZB
Železarne Jesenice

Ostalo je še veliko neresenih problemov

Kljub temu, da naši novatorji in racionalizatorji uspešno rešujejo probleme našega nemotenega obratovanja, je ostalo še dosti neresenih problemov, ki jih bodo morali avtorji izboljševalnih predlogov čimprej rešiti, če hočemo dvigniti proizvodnjo.

Organi delavskega samoupravljanja naše železarne pozdravljajo iniciativo in delovno sposobnost vseh avtorjev tehničnih izboljšav in jim nudijo vso potrebno moralno, materialno in strokovno-tehnično pomoč. To dejavnost članov našega kolektiva podpirajo tudi vsi vodilni uslužbenci v tehnično proizvodnem sektorju in izvršni odbor tovarniške sindikalne organizacije.

Z veliko željo, da bi se vključilo v to dejavnost čim več naših sodelavcev vseh različnih kvalifikacij, od preprostih delavcev do strokovnjakov ter vodilnih uslužbencev, je centralni DS na lanskem VI. zasedanju, 10. septembra, sprejel nov Pravilnik o nagrajevanju predlogov za tehnične izpopolnitve, ki daje najboljše možnosti za razširitev te dejavnosti v naši železarni. Novi pravilnik predpisuje način prijavljanja tehničnih izboljšav, predpisuje postopek reševanja in ocenjevanja tehničnih izpopolnitev, ugotavljanje prihranka in na kakšen način se na osnovi koristnosti in pravilno prikazanih prihrankov nagrajujejo uspešni in prizadevni avtorji. S tem novim Pravilnikom so dani najboljši pogoji, da se vsaka skromna zamisel tehnične izboljšave izvede v obliki koristnega predloga. Od leta 1945 do danes so člani našega kolektiva predložili že preko 1250 tehničnih izpopolnitev, ki se izražajo v več sto milijonskih prihrankih. Avtorji izboljševalnih tehničnih predlogov rešujejo vse probleme, ki hrome in zavirajo našo proizvodnjo, uvajajo nove izdelke, ki so iskano in cenjeno trgovsko blago na domačem in svetovnem trgu, prikazujejo nove rentabilne delovne in tehnološke postopke, ki ustvarjajo pogoje za samostojnost in neodvisnost naše težke industrije, od katere je v veliki meri odvisna vsa naša lahka in predelovalna industrija. Vzdrževalci preprečujejo s svojimi predlogi okvare in zastoje, ki povzročajo izpade dragocene in nujno potrebne produkcije. Člani kolektiva, ki so zaposleni na nevarnih delovnih mestih, izboljšujejo možnosti zdravstvene in higiensko-tehnične zaščite. Ljudje, ki so zaposleni v pisarnah, rešujejo probleme organizacije dela, posebno zaželeni pa so predlogi, ki nakazujejo možnosti povečane štednje z osnovnimi sredstvi, zlasti še z uvoženimi surovinami. Tako bi lahko še naštevali izboljšave in izpopolnitve, ki jih predlagajo člani kolektiva,

objem ni popustil. Rešil jo je šele Trappen, odtrgal Ruarda od nje in ga zgrabil. Lastnoročno ga je nesel po stopnicah in ga treščil v sneg. Medtem je prestrašeni gospe baronici pripovedovala gospa Luckmannova o nekdanji Ruardovi ljubezni do neke plesalke, ki ji je bilo ime Ria...

Ruard je danes že tretjič ležal v snegu. Vrtarju se je zasmilil. Ko se je Trappen vrnil k družbi, je vrtar neslišno odprl vrata in pomagal Ruardu na noge.

»Molčite, gospod, jaz sem z vami! Pospremim vas domov,« je rekel vrtar.

»Domov? Jaz ne odjadram prej domov, dokler ne uničim razbojnikov in rešim svojo kraljičino!«

Vrtar ga ni razumel. Še mu je dopovedoval, da ga pospremi teh nekaj korakov, kolikor jih je bilo od vile do graščine. Ruard pa tega ni hotel.

»Si res z mano?« ga je vprašal.

»Sem.« Je rekel vrtar.

»Potem boš ostal tu! Me boš ubogal?« Hotel je dobiti svojega zveznika na sovražnikovi ladji.

Vrtar ga ni razumel, kaj Ruard misli. Kljub temu pa je rekel:

»Bom, gospod!«

»Prav! Torej poslušaj! Ko bodo šli razbojniki spat...«

»Kdo?« ga je prekinil vrtar.

»Razbojniki!« je poudaril Ruard.

»Ne razumem!«

»Ne razumeš?«

»Ne, gospod!«

»Me poznaš?«

»Poznam,« je odgovoril vrtar.

»Kdo sem?«

Vrtarju je bilo že mučno pogovarjati se s pijancem.

»Kdo sem?« je ponovil Ruard.

»Gospod Fric Ruard,« je rekel vrtar.

»Potem veš, da sem prvi kapitan morskih razbojnikov v Ozkem zalivu?«

Vratar je pogledal Ruarda prav tako zaprepaščeno, kakor ga je bila malo prej pogledala Luckmannova služkinja.

»Mi boš pomagal?«

»Bom,« je rekel vratar, ker ni hotel pijanca razburjati.

»Ko bodo šli razbojniki spat, se bom vrnil. In ti mi boš odprl. Potem bomo vse podavili in jaz bom rešil svojo kraljico.«

Vratar ga je s strahom opazoval. Ne zaradi Ruardove pijanosti, marveč zaradi besed, iz katerih je vela blaznost.

»Ali boš?« je vprašal Ruard.

»Bom,« je rekel vratar. Rad bi se Ruarda odkrižal.

»Prejel boš zato bogato plačilo in tole ladjo (pokazal je na razsvetljena okna); bom podaril tebi. Torej pojdi in stori!«

Vratar se je hitro umaknil.

»Zmešalo se mu je,« je rekel.

Slišal je, kako je na dvorišču Ruard zatulil v temo:

»Razpnite jadra! Na odprto morje!«

Skozi vežno okno je gledal za njim in videl, kako se je Ruardova tenja odmajala v temo in se zlila z nočjo...

— Kapitaan, kapitaan, — so peli vetrovi in ga nosili po glavni cesti mimo gozdov, temnečih se na severnih pobočjih in dotikajočih se doline. Nosili so ga in njegova pelerina je valovila kakor črno jadro gusarske ladje.

Belo se je svetlikala zamrzla gladina ribnika pod železniško postajo. Oblaki so se bili razmaknili in kdaj pa kdaj je pljusnila skozi nje mesečina. Možaklja in Mirca sta tesnili njegov Ozki zaliv.

Postalo mu je tesno; tako tesno kakor še nikoli.

Otipal je steklenko, ki jo je bil odnesel Luckmannovi služkinji in ki je kljub temu, da ga je Trappen z vso silo streščil v sneg, ostala še cela.

Nagnil jo je.

— Fantje, še ima kapitan pijače!

— Krepko potegnite!

— Krepko, kakor kapitan!

Ponujal je steklenko svojim fantom. Žganje se je razlivalo po tleh.

— Prazna, — je ugotovil, ko jo je hotel zopet nesti k ustom.

— Znete piti. Bogme, znate!

Držal je steklenico v roki in ni vedel, kaj bi z njo.

— Vrzimo jo v morje, fantje! Utone naj, kakor bomo utonili mi nekoč...

Zavihtel je s prazno steklenico po zraku in jo izpustil. Ni padla daleč od njega. Neslišno je obležala v snegu.

— Nobenega glasu ni dala od sebe, ko je padla v morje, — se je jezil.

— Nobenega glasu, — je ponavljal... — Kakor vse, kar se zgodi v tem prekletem zalivu, pa najsi bo majhno ali veliko. Vse je enako. Vse ozko. Vse sivo. Vse pusto. Vse kakor ta zaliv, za katerega svet komaj ve, da je...

Ozki zaliv, dolg in stisnjen med hribe, ga je začel tesniti.

— Umrem, če ostanem tu!

Na odprto morje mora.

Ven iz te tesnobe!

Ven iz te tesnobe, ki ga je ubijala.

Kako je mogel živeti toliko časa tu? Saj je ta zaliv zadušljivejši kakor ječa. Ljudje, ki so obsojeni nanj, izginejo brez sledu.

Zato mora ven. Ven!

In poveljeval je:

Napnite vrvi!

— Na odprto morje!

— Ven iz te tesnobe!

In veter je zopet pel:

— Napreeej, napreeej...

Ni videl Tancarjeve gostilne, ne Ratečanove. Pustil ju je za seboj. Zaprti sta bili in temni. In prav taki sta bili Tršanova in Hrvatova.

Foto Kocjančič

ki jim je precej do tega, da bi bila naša proizvodnja cenejša in boljše. V preteklem letu je bilo predloženih 42 uspešno izvedenih tehničnih izboljšav. Med najbolj uspešnimi avtorji lahko navedemo asistenta v predelovalnih obratih Jožeta Koširja, ki je po večletnem opazovanju izdelal novo lužilno sidro, ki je boljše, cenejše in trajnejše. Vodilni uslužbenec v valjarni 2400, ing. Urbar, ing. Urbančič in asistent Noč so uvedli flemanje za čiščenje najtežjih bram. Postopek je izboljšal kvanteto naše pločevine. Mojstra v strugarni valjev na Javorniku, tov. Dolenc in Gmajnar, sta začela koristno uporabljati večje in debelejšje počene in neraone valje za izdelavo manjših. Strokovnjak za plinsko in toplotno energijo, tov. Pavel Debeljak, je izdelal avtomatsko napravo za regulacijo plavžnega plina, s čimer je izboljšal delovanje in tudi delovno varnost na plavžih. Orodjarji v orodjarni mehanične delavnice so popolnoma avtomatizirali izdelavo številnih kapic ap otrebe kisikovih kolon, katerih so morali preko leta izdelati 300.000. Pri izdelavi teh medeninastih kapic jim je uspelo znižati delovni čas od 2 in pol minute na 24 sekund, poleg tega pa je znatno povečana še delovna varnost pri nevarnem delu. Vzdrževalec Košir Anton je pri visokotlačnih črpalkah ugradil izravnalec pritiskov. Še bi lahko naštevali uspešne avtorje tehničnih izboljšav. Med njimi so tudi preprosti delavci, ki se dnevno srečujejo s problemi, jih rešujejo in odstranjujejo. V letu 1958 je bilo nagrajenih za uspehe 22 avtorjev, izplačanih pa je bilo 1.024.090 dinarjev denarnih nagrad in odškodnine. Posebna ocenjevalna komisija za oceno tehničnih izpopolnitev je zadolžena, da objektivno oceni vsak predlog. Sestavljajo jo strokovnjaki

in izvedenci iz poedinih proizvodnih grup. Vodilni uslužbenci po obratih so zadolženi po novem Pravilniku, da podprejo vsako, tudi najskromnejšo idejo nekvalificiranih članov kolektiva in jo izpolnijo do koristne izvedbe. Z novim pravilnikom so dani tudi pogoji, da se bodo predlogi pospešeno in hitreje obravnavali ter ocenjevali, tako da avtorjem ne bo treba čakati.

Prav bi bilo, da se avtorji tehničnih izboljšav združijo v svojo strokovno organizacijo. V bližnji bodočnosti bo ustanovljeno v Kranju društvo izumiteljev, v katero bodo vključeni tudi novatorji, racionalizatorji in avtorji malih obratnih izboljšav. Pozneje se bo tako društvo ustanovilo po potrebi tudi na Jesenicah. Društvo inženirjev in tehnikov v našem kolektivu bi lahko nudilo ljudem, ki se bavijo s tehničnimi izboljšavami, več strokovno-tehničnih nasvetov in pomoči. S tehničnimi izboljšavami bi se lahko v večji meri bavili tudi učenci na MIŠ, Mojstrski in Srednje tehnični šoli, svoje prispevke pa bi lahko pošiljali na naš referat za novatorstvo in racionalizacijo tudi številni štipendisti, ki jih železarna šola na srednjih, višjih in visokih šolah. Prepričani smo, da bi v sodelovanju lahko dosegli še večje in koristnejše rezultate in uspehe.

-čič

Slepa so bila Poljšakova in Balohova okna... Le laterna pred občinsko hišo se je zibala nad cesto kakor svetilnik nad morjem.

— Mimo svetilnika krmari previdno! Tu je zaliv najožji!

Še se je vlekel naprej. Pred Višnarjem, tam, kje zavije cesta, ki jo je dal zgraditi njegov oče Viktor Ruard, pod Golico in po kateri so vozili rudo za Ruardov plavž, je omahnil v jarek.

— Nasedli smo, za vraga! — je pomislil. Potem ga je zmanjkalo. Ni dolgo spal. Jelo ga je mraziti in ves premrl se je prebudil. Morja ni bilo več.

Ne ladje.

Ne mornarjev...

Pozabil je, da je bil kapitan iz Ozkega zaliva. Januarski mraz ga je vrnil svoji resničnosti. Bil je le še do smrti utrujeno in izčrpano človeško bitje, ki ni vedelo, kam...

Rad bi šel domov.

Počival bi rad. Samo počival!

— Domov...

— V graščino...

— ...v posteljo...

— ...posteljo...

Zdaj bi se ne bal več strahov. Prijatelji bi mu bili. Edini prijatelj, ki jih je imel. Zazibali bi ga v sen...

Trudoma se je vlekel po cesti. A ne domov. Zgrešil je.

Mraz je bilo, da je zapiral oči. Vlekel se je naprej. Vedno bolj počasi. Vedno bolj trudno. Vedno bolj ga je mrazilo in zobje so mu šklepetali.

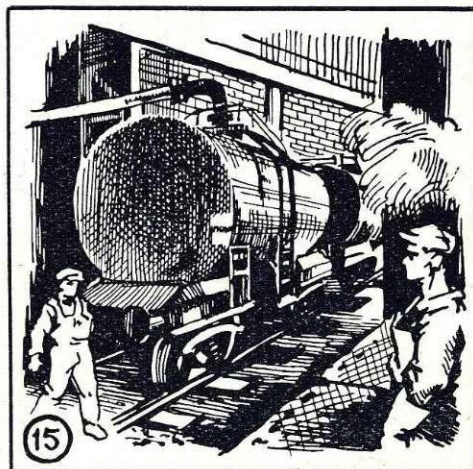
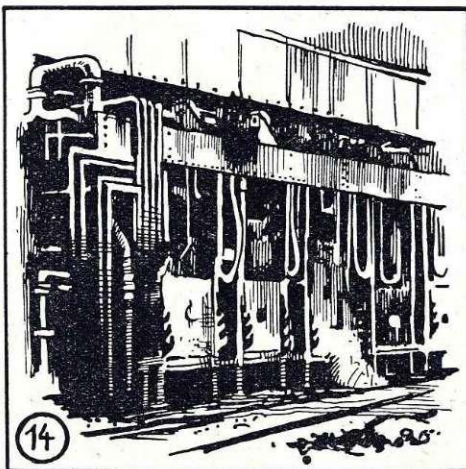
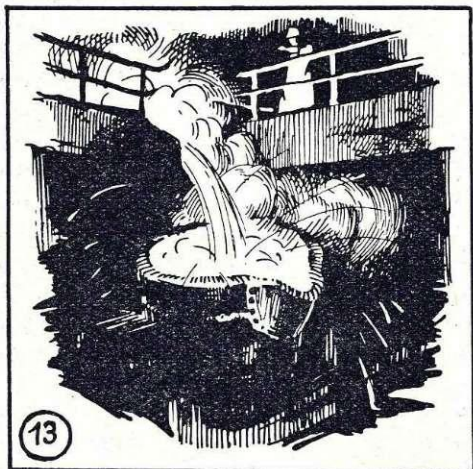
Bil je truden, truden do smrti.

Najraje bi legel v sneg in zaspal. Le čut samoohrane ga je gnal naprej in vlekel se je s skrajnimi napor.

— Še ne bo graščine?

PIŠE Ing. Avgust Karba

POVEST O

Ker surovo železo, ki ga proizvaja plavž, še ni uporabno za predelavo v končne izdelke, ga odlijejo v velike ponovce, da se ga še v tekočem stanju lahko naprej uporablja. Ponovce, v katere odlijejo raztaljeno surovo železo, so izdelane iz jeklene pločevine, obzidane z opeko, odporno proti ognju in lahko sprejmejo nekaj deset ton taline naenkrat.

Ko je ponovca napolnjena s tekočim surovim železom, se prepelje v jeklarino, kjer se surovo železo predela v kovno železo ali jeklo. Za proizvodnjo jekla uporabljajo SM peči, kjer se kot gorivo uporabljajo različne vrste plina ali pa kurilno olje, imenovano tudi mazut. SM peči lahko proizvedejo v 6 do 16 urah 10 do 400 ton jekla.

Plin, ki se uporablja kot gorivo za Siemens-Martinove peči, je lahko različen: generatorski plin, ki se proizvaja v posebnih napravah, imenovanih plinski generatorji, z nepopolnim zgorevanjem premoga; koksarniški plin, ki nastane pri koksanju in zemni plin, ki se dobi pri vrtanju nafte. Kurilno olje ali mazut je eden izmed produktov predelave nafte v rafinerijah.

Obstal je in iskal v temo.
Desno in levo se je odpirala črna praznina.

— Moj bog, — je vzdihnil.

Spoznal je, da je zašel. To spoznanje mu je izsrkalo poslednje moči.

Krog in krog črna praznina, v katero se je rahlo risal sneg in se razlival do bližnjih gozdnih pobočij, zalitih s temo.

— Napreeeej...

Strah pred smrtjo v snegu ga je nosil po cesti.

Do graščine ne bo prišel. Preutrujen je. Do kakega senika mora. Zakopal se bo v seno in se ogrel.

Samo omagati ne... Ne omagati!

Naposled je zagledal na zasneženem travniku blizu ceste senik.

Kakih trideset metrov vstran od ceste... Njemu pa se je zdelo neskončno daleč.

— Predaleč je... — so se zganile njegove ustnice...

Predaleč...

Oziral se je okrog, da bi na plahti snega, ki se je rahlo odbijala v noč, zagledal senco kakih bližnjih svisl.

Zaman je njegov pogled drsel po razprostrti plahti snega. Nobe-nih svisl razen onih ni bilo.

Kolena so se mu zašibila.

Tja bo moral...

Tja...

K onemu daljnemu seniku...

Oči so se zapirale same od sebe. Mukoma jih je odpiral.

— Samo zaspati ne...

— Samo zaspati ne...

Z zadnjimi, zapuščajočimi ga močmi se je osredotočil na svisl.

— Le do tja še...

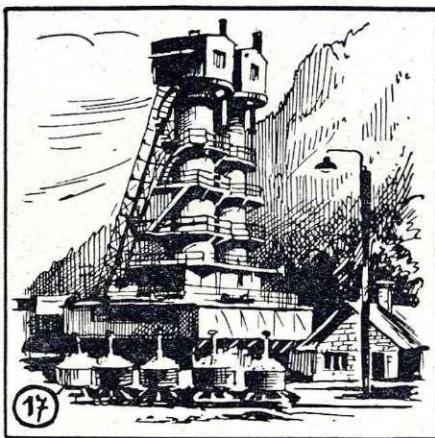
Pepe Goflja ima besedo

Pa »Srečno!« vsem skupaj. Čudno je tole, ko moraš nekaterim pojasnjevati, zakaj pravim »Srečno!«. Takim počasnim glavam naj povem, da je to pozdrav vseh metalurgov, prevzeli pa smo ga od naših vrlih knapov. Oni si cer ob vstopu v rov voščijo »Srečo!«, nazaj grede pa »Srečno!«, vendar smo pozdrav združili v enega. Dopisniku iz Raven prisrčna hvala za to pismo, poleg pa še zahvala za laskavo priznanje našemu Železarju, ki je po njegovem mnenju vsakokrat boljši.

Ta mesec sem imel sploh dosti pošte. Ni čuda, človeku uide včasih tudi kaka navihana besedica na papir in potem je ogenj v strehi tistega, ki ga je oplazilo. Tistega oneganja okoli šole še sedaj ni konec in sem dobil vabilo na

ŽELEZU

RIŠE
Jaka Torkar

Vendar se v Siemens-Martinovi peči ne predeluje samo surovo železo, temveč se v vložku nahajajo poleg surovega železa tudi jekleni odpadki, ki jih imenujemo staro železo. Zato se nahaja v vsaki železarni tudi skladišče starega železa, kjer se dospelo staro železo razklada s pomočjo žerjavov iz vagonov in naklada v posebna korita, da se prepelje k pečem.

Za normalen potek procesa v Siemens-Martinovi peči je poleg surovega in starega železa potrebno tudi apno, ki se dobi na ta način, da se apnenec ogreva na določeno temperaturo in pri tem razpade na apno ter plin, ki odhaja v ozračje. To ogrevanje se izvaja v posebnih pečeh, ki se imenujejo apnenice in se kurijo z drvmi, premogom ali plinom.

Proces proizvodnje jekla v Siemens-Martinovi peči poteka tako, da se v peč najprej naloži skozi vratica s pomočjo posebnega stroja potrebna količina starega železa, ki je naloženo v že prej omenjena jeklena korita. Ko je celotna količina starega železa že v peči, se dolije s pomočjo posebnega žleba, ki se nastavi na vratca, iz ponovce še manjkajoče surovo železo.

roditeljski sestanek, da ne bo spet kaj narobe. Sicer pa — »ankrat adn, ankrat adn,« so dejali včasih. Tudi drugi pridejo na vrsto. Na primer — tisti, ki še danes otroke buškajo in za ušesa vlečejo, da pride otrok iz zbornice z ušesi kot pomaranča. Ali pa na priliko tisti, ki sredi najhujše zime uči otroke telovadnih vrlin v kratkih hlačkah.

Zadnje čase sem dobil tudi precej pisem brez podpisa. Ker pa ni v njih nič žaljivega, sem jih za dobro vzel, le nasvet naj dam, da bo šlo vse v koš, če ne bo podpisano.

V Železarni smo se letos krepko odrezali z metalurškimi igrami, tako da ni kaj ošteti v moji rubriki. Avtomobilčki so s Pokljuke kaj radi rinili pod cesto, ampak se je vsak premislil in obtičal zadnji hip. Le tistemu, ki je vse dni kolovratil po snežnih poljanah z rumenim trakom »PRESS« na rokavu, je priščipnilo prst. Verjetno kazen za dolg jeziček!

Slabo pa so se imeli naši pinkponkarji na metalurških igrah v Zenici, kjer so se v nezakurjeni sobi z jutranjo telovadbo grel in mehčali premrle kosti.

Mene je tudi pogrelo oni dan, ko sem ugotovil, da pošiljajo v garažo enega Železarja preveč, ker ga večkrat najdem v stranišču. Lep pogled in čudne misli tudi prešinejo človeka, če se pelje z avtobusom na Javornik in se ta šment ustavi točno pred javnim straniščem. Ampak zapovedano je, da tako mora biti.

Novo je tudi to, da starega gradu v Trebežu ni več, da pa na šoli na Korški Beli še danes nimajo telefona, je pa že stara reč. Tistim, ki so v trebeškem gradu iskali zaklad, moje so žalje, ker jih je hudomušni baron Zois še po tolikih letih potegnil za nos. Gneča okoli starih dil in tresk pa je bila hujša, kot če bi zastoj nove dilce in remlne dajali. Kaže, da bi vsak rad imel košček gradu za svoj hišni muzej. Zgodovino je treba spoštovati; Suha drva sredi zime pa tudi!

V menzah otepamo še vedno isti jedilni list, zato o tem ne bom pisal. Ta pa res ne spremeni značaja. Abonentje pa teže tudi ne!

Sicer pa prihaja že pomlad v svate. Zima nas je letos potegnila za nos. Samo, da se zlomek ne maščuje z repom, kajti še je čas, da nam masuje snega prav tisti hip, ko bo tole tiskano v cajtengah.

Z željo, da vas pomladno sonce razgiblje in razvedri, vas pozdravljam.

»Srečno!«

Pepe Goflja l. r.

— Le do tja...

— Samo do tja... in potem zaspati... spati...

Zagazil je v celo, dasi je bila nedaleč zgažena steza, vodeča do senika.

Sneg se je vdiral. Gaziti pa se ni dal. Z muko, kakršno poznajo le do kraja izčrpani ljudje, se je pomikal naprej...

Vsak korak je bil težji.

Vsak korak počasnejši.

Bilo mu je, kakor da se ne premakne nikamor.

Kakor da cepta na mestu.

Senik se mu ni hotel približati...

Težko je dvigal noge.

Kakor da bi bile iz svinca.

Ni jih več čutil...

Utrujenost mu je upognila telo.

Upognjeno telo se je vleklo skoro ob tleh...

Senik se je počasi... počasi bližal.

Še deset korakov...

Vedno težje je lovil sapo.

Še pet korakov...

Še petkrat se z nogami pogrezniti v sneg in jih izvleči.

— O bog, kakšna muka...

Še tri...

Roke so se oprijele snega, da bi mu pomagale izvleči noge.

Še... dva...

Izpustil je palico in — ko je izvlekel nogo — je ni pobral.

Kaj mi bo palica?

Še...

Omahnil je, ko je hotel z roko odriniti vrata.

Nekoliko so se odprla...

Samo nekoliko... Čez prag pa ni prišel. Zrušil se je v sneg...

— Takooo... je zateglo vzdihnil.

Naenkrat ni več čutil mraza.

Na Javorniku so ustanovili radioamaterski klub

Ne drhtavice...

Objela ga je prijetna toplota.

Toplota, ki jo začutimo ljudje v zadnjih trenutkih.

In ta toplota ga je napravila neobčutljivega.

Zdaj ga je lahko lizal ledeni veter.

Ni ga več čutil.

Zdaj ni čutil ničesar več...

Na vzhodu se je svetlikalo. Jutro je prepljusnilo jeseniško dolino. Izza gozdov, zakrivajočih Karavanke, se je kobalilo januarsko sonce počasi in zaspano kakor človek, ki se je prejšnji dan opil in se prebudil z glavobolom.

V cerkvi, čepeči sredi Murove in bdeči nad jeseniškimi gostilnami pod njo, je vabilo k drugi maši. Tedaj se je izkopal iz sena starec, plešast in z umazanoso brado. Začudil se je, ko je videl, da so vrata napol odprta. Sinoči, ko je šel spat, po tisti neljubi dogodivščini pri »Ferjanu«, je senikove duri vendar zaprl.

Otresel se je sena, se popraskal po plešasti lobanji, na kateri je rdela slabo zaceljena brazgotina, in stopil k durim.

Odprl jih je in ostrmel.

Pred njim v snegu je ležal človek v obnošeni pelerini. Nedaleč od njega se je črnila v snegu palica, okovana s srebrom. Poznal je njo in človeka.

»Moj bog«, je rekel. — »Moja kletev se je izpolnila!«

Ko so se gostje tehničnega direktorja Kranjske industrijske družbe, gospoda Avgusta Trappna, zvečer vrnili z nedeljskega izleta, so zvedeli za tragično smrt poslednjega Ruarda. Milostljiva gospa baronica Ria Born je pozabila, da jo je ta človek (danes že mrlič, ki je zdaj ležal v ilovnati mrtvašnici poleg jeseniške cerkve) nasilno objel in poljubil.

»Čudovita smrt! Vredna romantičnega junaka,« je rekla.

Gospod tehnični direktor Avgust Trappen ni rekel nič.

Gospod generalni direktor Karl Luckmann se je izkazal, kakor se vestnemu uslužbencu spodobi.

Področje elektronike je v vsem svojem obsegu doseglo v zadnjih povojnih letih velik napredek. Radio in televizija sta nam najbližja, saj ju s pridom uporabljamo. Interes, da se človek spozna s skrivnostjo radiotehnike, ni več radovednost, temveč potreba. Prav ta misel je vodila člane Ljudske tehnike, da so v lanskem letu na Javorniku ustanovili radioklub. Pred šestimi leti je bil ustanovljen na tamkajšnji šoli prvi pionirski elektro-krožek. Pionirji so si takrat z nabiranjem starega železa nabavili potrebno orodje in material za delo. Vsako leto so za praznik Dneva mladosti priredili razstavo, ki je postala že tradicionalna. Zanimanje pionirjev za delo na področju elektronike je bilo veliko in uspehi niso izostali. Pod strokovnim vodstvom jeseniških železarjev so se nenehno usposabljali in postali so pravi mojstri svojega dela. V letu 1957 so pionirji s Koroške Bele in Javornika svoje izdelke razstavili celo na republiški razstavi v Ljubljani in prejeli prvo nagrado. To priznanje jih je še bolj navdušilo, zato so za delo prijeli s podvojenimi močmi.

Pričeli so z osnovami iz radiotehnike. Veselje in navdušenje je bilo nepopisno, ko so slišali na detektor lastne izdelave domačo radijsko postajo. Pionirji so doraščali, vzporedno z njihovim razvojem pa se je večalo tudi znanje s področja radiotehnike. Mnogi izmed pionirjev, ki so v pionirskem krožku na Koroški Beli dobili prve nasvete s področja radiotehnike, so se pozneje vpisali v metalurško industrijsko šolo. Tudi na tej pomembni ustanovi so se izkazali kot najboljši učenci, osnovna razlaga o orodju in materialu jim ni bila več potrebna. Na pobudo bivših radioamaterjev so pred kratkim ustanovili Radioklub. V tem klubu so zbrani pionirji iz radioamaterskih krožkov iz Žirovnice, Blejske Dobrave in Koroške Bele. V okviru tega kluba je že ustanovljena prvo predajna sekcija, ki ima svojo radiooddajno postajo. Pri delu te sekcije sodelujejo poleg pionirjev in pionirk tudi vezisti iz JLA.

»Treba bo nastaviti novega pisarja,« je rekel. Ni vedel, da bo treba že prihodnje leto nastaviti novega direktorja. Kmalu, ko so ugasnili zadnji stari plavž Kranjske industrijske družbe, je umrl. In umrl je še isto leto tudi gospod Josef Luckmann. Njegov sin je kmalu odstopil Luckmannove delnice pri Kranjski industrijski družbi drugim. Potomci Luckmannov pa so postali navadni pisarji Kranjske industrijske družbe prav tako kakor nekoč poslednji Ruard, ki je tragično preminul v snegu...

Delavci o Ruardovi smrti niso veliko govorili. Mučile so jih druge skrbi. Leto kasneje so skušali najti pot iz svojega žalostnega položaja s pomočjo socialno demokratske stranke, katere podružnico so končno vendarle ustanovili na Jesenicah. Kandidat te stranke je še isto leto dobil pri volitvah največ glasov in Jesenice so začele dobivati drugo notranjo podobo...

In kljub temu, da so na Frisca Ruarda kmalu vsi pozabili, njegova gomila ni bila zapuščena. Vselej so bile rože na njej in zemlja zrahljana. Zemlja je rahljala in nosila rože dobra »teta«, ki se ji je smilil vsak človek, če je usmiljenje zaslužil ali ne.

Nazadnje je tudi ona umrla kot sedemdesetletna ženica v sirotišnici. Bila je brez otrok.

KONEC

V počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ ter 90-letnice Železarne Jesenice nameravajo člani Radiokluba na Javorniku prirediti lov na lisico. Tovrstna prireditve bo tudi prva na Jesenicah. V načrtu imajo poleg te prireditve tudi samostojno razstavo, kjer bodo razstavljali svoje izdelke.

Praksa je pokazala, da je med mladino veliko zanimanje za radio-tehniko. Radioklub na Javorniku vabi mlade ljudi, ki bi želeli sodelovati pri delu na tem področju z željo, da bi s kolektivnim delom dosegli še lepše uspehe in se tako pridružili ostalim radioamaterskim klubom v državi, ki se ponašajo z bogatimi izkušnjami in lepimi uspehi.

—sm—

Jeseniški fotoamaterji

na obisku v tiskarni Gorenjskega tiska

Končno se je tudi našim fotoamaterjem izpolnila dolgo in težko pričakovana želja, da si ogledajo tiskarno in klišarno v Kranju, kjer tiskajo glasilo Železar. Obisk naših fotoamaterjev v tiskarni Gorenjskega tiska je bil organiziran na pobudo Uredništva Železarja.

Tov. Blažej, tajnik Fotokluba Jesenice, nam je takole opisal obisk v tiskarni: »Fotoamaterji z Jesenic smo bili ob prihodu v poslopje tiskarne Gorenjskega tiska ljubeznivo sprejeti. Tehnični vodja tiskarne nas je takoj odpeljal k obratovodji klišarne, le-ta pa se je trudil dobri dve uri in nam tudi skrbno obrazložil nastanek klišeja, ki zahteva precej dolgotrajen proces. Dragocene so strojne naprave, s katerimi razpolaga klišarna v tiskarni Gorenjskega tiska, res pa je tudi, da mora cinkograf imeti veliko izkušenj in znanja, če hoče izdelati dober kliše. Cinkograf mora biti strokovnjak in kdor je že videl klišarja pri delu, mi bo pritrdil, da so le-ti pravi umetniki na področju črne umetnosti. Zvrhano mero znanja morajo imeti klišarji, kadar delajo večbarvne klišeje, saj morajo do podrobnosti obvladati vse odtenke in nianse barv. V ilustraciji

naslednji primer: slikar - umetnik je izdelal oljnato sliko s šestimi barvami, cinkograf oziroma klišar pa mora vse te barve zajeti na štirih klišejih, predpogoj pa je, da se tiskana slika točno ujema z barvami na originalu. Iz razgovora s klišarji smo lahko ugotovili, da mora biti še tako dobra slika retuširana v klišarni. Skoraj vsi smo bili mnenja, da zadostuje za izdelavo klišeja samo kontrastna fotografija, toda tokrat smo zvedeli, da to še ni vse.

Po odhodu iz klišarne smo se zahvalili vodji tega oddelka za dragocene napotke in nasvete, nato pa smo si ogledali še ostale oddelke tiskarne. Zanimali so nas stavni stroji ter novi moderni stroji v strojnici, odkoder pošiljajo v svet tiskano besedo.

Člani fotokluba smo bili z obiskom v kranjski tiskarni zelo zadovoljni. Potrudili se bomo, da bomo ob upoštevanju napotkov in nasvetov izdelali za našega Železarja še več dobrih slik tako, da bodo tudi naši klišarji zadovoljni. Zadovoljni bomo, če bomo mogli prispevati svoj delež k boljši izdelavi klišejev, ki so nujno potrebni za slikovno opremo sleherne revije ali časopisa.

Ba

Dejavnost Čufarjevega gledališča v letu 1958

Že štirinajsto sezono uspešno deluje na Jesenicah amatersko gledališče, ki si je lani nadelo ime »Tone Čufar«. Stevilna publika je seznanjena z delom gledališča, saj z velikim zanimanjem poseča predstave. Predstave pa so samo odraz vsega tistega skritega dela, skrbi in težav, za katere ne ve nihče, razen tistih, ki delujejo na odru. Kdor pa gledališča ne poseča in niti ne ve za rezultate vseh naporov in požrtvovalnosti gledališkega kolektiva, pa je prav gotovo lahko začuden, zakaj družba, to se pravi ObLO Jesenice, subvencionira gledališče z milijonskimi vsotami. Čeprav se gledališko delo meri po sezonah, to je do poletja, bomo skušali prikazati delo gledališča v gospodarskem letu 1958 in vsaj približno pojasniti probleme kulturno-prosvetne ustanove, ki je za Jesenice nujno potrebna.

V letu 1958 je gledališče dobilo 4.350.000 dinarjev subvencije, lastnih dohodkov od vstopnine, najemnine in izposojnine pa je imelo 1.350.000 dinarjev. Torej je gledališče lani razpolagalo s 5.700.000 dinarji. Poglejmo, kako so bila ta sredstva potrošena. Za zagotovitev rednega in nemotenega dela gledališča zaposluje: umetniškega vodjo, ki je obenem vršilec dolžnosti upravnika, računovodjo, blagajničarko in tajnico v eni osebi, dvoje mizarjev, slikarja — kašerja, šiviljo in dve snažilki. Ne da bi upoštevali nove predpise o plačah, ki znatno zvišajo stroške osebnih izdatkov, je bilo v letu 1958 za 8 redno nastavljenih uslužbencev in delavcev izdanih 2.650.000 dinarjev. To pa seveda ne pomeni njihovih plač, saj je treba od tega odšteti 1.250.000 dinarjev za proračunski in stanovanjski prispevek ter prispevek za socialno zavarovanje. 500.000 dinarjev izdatkov so honorarji garderoberki, rekviziterki, blagajničarki, odrskim delavcem, gasilcem, rediteljem, perici itd. 750.000 dinarjev znašajo honorarji igralcem, režiserjem, scenografom, maskerjem, inspicientu, šepetalcem in glasbenikom. Če upoštevamo, da je v lanskem letu v gledališču sodelovalo 50 ljudi (v resnici jih je celo nekaj

več), potem je povprečno vsak od teh 50 sodelujočih »zaslužil« 15.000 dinarjev na leto! Očitki o zaslužkarstvu in podobnem so torej odveč, saj povprečnih 1.500 dinarjev na mesec za vse sobote in nedelje, ki jih recimo igralec žrtvuje s svojimi nastopi, med tednom pa sleherni večer ali popoldne za vaje, res ni nikakršno plačilo, če upoštevamo, da miti ne velika vloga zahteva precej truda in volje od človeka, ki je osem delovnih ur v svojem poklicu že naredil. Samo tudi desetkrat večji honorarji ne bi gledališča rešili, če ne bi bilo tudi resničnega idealizma in zavestne požrtvovalnosti slehernega posameznika v gledališču, idealizma, ki se ne da z ničemer plačati, razen s priznanjem publike.

Osebnih izdatki znašajo torej za gledališče 3.850.000 dinarjev, od katerih pa je treba odšteti 1.750.000 dinarjev, ki jih gledališče v obliki obveznih dajatev mora odvesti. Če prištejemo k temu še 900.000 dinarjev operativnih izdatkov, smo vsoto subvencije že prekoračili. Gledališče prostore uporablja za najrazličnejša predavanja, sestanke in prireditve, ne samo za gledališke predstave. Zato ni čudno, če znašajo operativni izdatki: 300.000 dinarjev električni tok, 300.000 dinarjev kurjava, samo sredstva za čiščenje velikih gledaliških prostorov 200.000, preostalih 100.000 dinarjev pa zavarovalnina, (ki je naravnost smešna v primerjavi z dejansko vrednostjo stavbe in inventarja) bančni in potni stroški, pisarniški material itd.

Kje pa so potrebe samega odra: garderoba, scena, maskerska sredstva, rekviziti, svetlobni park in potrošni material? Ti funkcionalni izdatki so lani znašali samo 950.000 dinarjev in od tega je le 220.000 dinarjev bilo namenjenih za sceno, garderobo, svetlobni park itd. 150.000 dinarjev je bilo potrošenih za tiskanje in objavo reklame, 60.000 dinarjev je gledališče izplačalo taniem pisateljem iger, ki so bile uprizorjene, 30.000 dinarjev pa so stale vstopnice, porabljene pri predstavah. Preostalih 500.000 dinarjev pa predstavljajo stroški prevoza kulis in igralcev na gostovanjih. Pri tem se je zgodilo še to, da je OLO Kranj obljubil in zagotovil gledališču 600.000 dinarjev za kritje stroškov gostovanj. Prav zaradi te obljube je ObLO

Komedija
N. MANZARI
»Naši ljubi otroci«
(M. Čebulj
in Mitja Čebulj)

Foto Stare

gledališču črtal iz proračuna postavko za gostovanja, na ponovno zagotovitev pa je gledališče svoj načrt gostovanj izvedlo, čeprav še ni bilo sredstev. Ob koncu lanskega leta pa se je izkazalo, da teh 600.000 dinarjev enostavno ni. Le izrednemu varčevanju, skrbnosti in iznajdljivosti pri opremljanju odra gre zahvala, da nepredvideni stroški gostovanj ne bodo preveč bremenili lanskega proračuna. Prav temu dejstvu gre tudi zahvala za razmeroma pozen začetek letošnje sezone, saj si uprava gledališča ni upala dovoliti prevelikih stroškov s predstavami.

Tako, vidite, je bilo lani potrošenih 5.700.000 dinarjev, s katerimi je razpolagalo gledališče. V tem času, to je v letu 1958 je uprizorilo gledališče 6 premier s 93 predstavami, ki si jih je ogledalo 24.000 obiskovalcev ali povprečno 258 na predstavo. Od teh 93 predstav jih je 45 bilo na gostovanjih v občini ali okraju. Napak bi bilo misliti, da so vsa sredstva bila potrošena zgolj za gledališče in njegove predstave. Čeprav se čudno sliši, je vendarle res, da tudi gledališče kot subvencijska ustanova igra vlogo mecena, saj na primer šolam in drugim prosvetnim ustanovam odstopa gledališke prostore za prireditve zgolj za simbolično najemnino. Tudi za vzdrževanje stavbe, ki je s svojimi tridesetimi leti nujno potrebna vsestranskega popravila, ni v proračunu niti dinarja. Pri tem pa se gledališke stavbe poslužujejo še ljudska knjižnica, predvojaška vzgoja, glasbena šola, železarska godba in upokojenci, torej same subvencijske ustanove in organizacije, ki jim vsaj približno ekonomske najemnine sploh ne moreš zaračunati. Teh in takih problemov je še celo vrsto, ki jih uprava gledališča mora reševati z razumevanjem za potrebe tudi vseh drugih in upoštevanjem lastnih finančnih zmogljivosti. Po vsem torej lahko vidite, da pojem gledališče obsega precej široko področje najrazličnejših problemov, ki se vsi začenjajo in končajo pri denarju. Toda požrtvovalnost gledališkega kolektiva in skrb uprave gledališča premostujeta vse te težave z zavestjo, da gledališče na Jesenicah mora biti, saj je publika, ki zahaja v gledališče vedno številnejša. Z lanskega letnimi številnimi gostovanji si je gledališče pridobilo novo publiko na podeželju in vabilom za gostovanja, ki dobesedno dežujejo z vseh strani, se gledališče enostavno ne more odzvati, ker nima sredstev. Le kdor pobliže pozna gledališko delo, ve, kakšne pomembnosti je pri kulturni vzgoji našega delovnega človeka. In kako si ta želi umetniškega užitka in razvedrila, dokazujejo zmerom polne dvorane v Kropi, Begunjah, Gorjah, Breznici, Kranjski gori itd., zadnje čase pa tudi že večkrat na Jesenicah. S tem je tudi najlepše plačan trud vsega gledališkega kolektiva v dolgih letih in ob dveh delovnih jubilejih v letošnji sezoni: stoti premieri in tisoči predstavi po osvoboditvi. Ta vztrajnost, zagrizenost in ljubezen do gledališke umetnosti je gledališču na Jesenicah zagotovila enega najboljših slovenskih amaterskih gledališč.

Pri vsem tem je vstopnina v gledališču res več kot nizka in dostopna prav slehernemu delovnemu človeku. Še več, prav sredstva, ki jih družba daje gledališču, so v resnici dana publiki, da si za nizko vstopnino gleda gledališke predstave. Prav gotovo jeseniško gledališče ne more nuditi visokega umetniškega užitka poklicne gledališke ustanove, s svojo dolgoletno tradicijo in izkušnjami pa vendarle prav z ljudmi z vrst našega delovnega človeka ustvarja prenekatero kulturno dobrino, ki morda res ni tako umetniško dognana, zato pa toliko iskrenjša in prežeta z resnično in zavestno ljubeznijo do svetle naloge, plemenititi, obogatiti in kulturno dvigniti ter izobraziti našega železarskega človeka. Dokaz za zaupanje, ki ga gledališče uživa pri svoji publiki, je letošnji razpis gledališkega abonmaja, ki se ga je poslužilo nad štiri sto ljubiteljev gledališke umetnosti, kar je preseglo vsa pričakovanja. Za dokaz, da je subvencija namenjena prav publiki, to je našemu delovnemu človeku, inteligentu in mladini, naj služi samo majhen račun. Povprečna vstopnina v lanskem letu je pri inkasu 1.200.000 in 24.000 obiskovalcev znašala 50 din. Če bi se hotelo gledališče vzdrževati brez subvencije in zagotoviti sredstva zgolj z inkasom od vstopnine, bi se morala povprečna vstopnina zvišati za petkrat, to je na 250 din, seveda pri istem številu obiskovalcev.

Huxley »Giocondin smehlaj« (Stanka Geršakova v vlogi Janet, M. Stare kot doktor)

Prav gotovo 250 din ne predstavlja prevelike obremenitve na mesec za sleherni plačo, če pri tem upoštevamo, koliko denarja se potroši za tako redko res kvalitetne filme in n. pr. za alkoholne pijače. Tukaj ne čaka samo gledališče, temveč tudi naše družbene organizacije prenekateri naloga. Prav gotovo bi bil nesmisel zahtevati, da morajo vsi hoditi v gledališče, prav pa bi bilo, da se poleg redne gledališke reklame ukrene še kaj več, da bi številneje zahajala v gledališče prav mladina.

Naj bo dovolj, čeprav še ni vse. Upajmo, da si po vsem tem ni težko ustvariti slike o pestrih problemih in težavah v gledališču, čeprav o igralskem in drugem umetniškem delu, ki seveda tudi niso brez problemov, sploh ni bilo govora. Ob koncu tudi ne pozabimo, da gledališče opravlja pomembno nologo s servisno službo vsem ostalim odrom daleč naokrog. Igralske družine si izposojajo garderobo, kulise, lasulje in literaturo iz že itak bornih fundusov gledališča, pa tudi strokoven nasvet in dejansko pomoč dobijo v gledališču. Veliko se je že govorilo o ureditvi te prosvetne servisne službe, ki bi bila zelo nujna, toda tudi za to bi bil potreben denar.

Na vsak način pa je pomembnost gledališča »Tone Čufar« v okviru delavske kulture in splošnega izobraževanja na Železarskih Jesenicah in v okviru občine nedvomna in samo želeli bi bilo, da tudi v bodoče gledališki kolektiv zastavi za ta cilj vse svoje napore in požrtvovalnost, Občinski ljudski odbor in morda še kdo drug, pa vse razumevanje in naklonjenost, kot do sedaj.

— jn —

V jubilejnem letu republiški prvaki

Ljubitelje kegljaškega športa na Jesenicah je presenetila novica, da so naši kegljači v postavi: Špec, Vujatović, Grošelj, Korošec, Savnik, Koselj, Šlibar, Kelih in Črv osvojili republiško prvenstvo v kegljanju za leto 1959. Vendar za tiste ljubitelje športa, ki poznajo vztrajno delo naših kegljačev, uspeh ni bil nepričakovan, kajti fantje so v zadnjem času tudi precej izboljšali kvaliteto kegljanja. Z osvojitvijo prvega mesta v Sloveniji smo se pravzaprav vrnili na tisto mesto in raven, na kateri smo pred leti že bili.

Kakor ostali športi, tako ima tudi kegljaški šport bogato tradicijo na Jesenicah. Število kegljačev se je povečalo zlasti po osvoboditvi in to še v času, ko so kegljali na starem, lesenem kegljišču za »Kazino«, ki ga danes ni več. Iz velike skupine kegljačev se je izluščila tekmovalna vrsta, ki je v letu 1954 osvojila državno prvenstvo v kegljanju v narodnem slogu. Ta uspeh je navdušil igralce ter vodstvo kegljaškega kluba zato so pričeli misliti na gradnjo novega štiristeznega kegljišča. Želja po novem kegljišču je bila toliko večja, ker so imeli v drugih večjih mestih, kakor Maribor, Kranj in Celje ter Ljubljana že zgrajene takšne objekte. V l. 1957 je bilo na Jesenicah ob veliki podpori družbe novo moderno kegljišče dograjeno. Kegljiači so odslej vadili še bolj načrtno in požrtvovalno in počasi, toda vztrajno napredovali. Tako so se približali vodečim kegljaškim vrstam iz Ljubljane, Maribora in Kranja. To so dokazali s številnimi zmagami, ki so jih dosegli v lanskem letu. Strokovnjaki na področju kegljaškega športa niso posvečali velike pozornosti naši kegljaški vrsti in so ji prisodili mesto nekje v sredini republiške lestvice, vendar se naši kegljači niso dosti menili za mnenje in napovedi strokovnjakov, ampak so pridno vadili naprej in tako osvojili prvo mesto v naši republiki. Tekmovalo je 16 ekip. To so bili najboljši ne samo v republiki, ampak celo v državi, če izvezamemo še kegljače iz Zagreba. Kmalu se je pokazalo, da imajo naši fantje precej realnih možnosti, da se uvrstijo na eno prvih treh mest na lestvici. Po tekmi v Celju so člani mariborskega »Branika« podrli v prvi disciplini 8 krat 200 lučajev — 32.708 kegljev. Športni novinarji so v časopisih ugibali, kakšen bo vrstni red naslednjih ekip. Po njihovem mnenju je bilo več možnih variant, toda mimogrede so pozabili na Jesenice. Mariborčanom, ki so trenutno vodili na lestvici, so se naši fantje močno približali po tekmi na Jesenicah, ko so podrli 6633 kegljev. V odločilnem srečanju, ki je bilo na kegljišču v Kranju, pa so podrli 6548 kegljev in tako zbrali v celoti 32.709 kegljev. Tako je samo 1 keglj več odločil Jeseničanom prvo mesto, medtem ko so morali Mariborčani na drugo mesto.

Š. B.

Letošnji republiški prvaki v kegljanju

Foto Torkar

Uspeh naših namiznoteniških igralcev v Zenici

V Zenici je bilo v dneh od 14. do 15. februarja veliko tekmovanje v namiznem tenisu. Železarna Zenica je tokrat organizirala prve namiznoteniške metalurške igre. Za to tekmovanje so se prijavile ekipe železarn iz vse države. Tekmovali so ekipno, posamezno in v parih.

Zmagovalci v ekipnem tekmovanju so bili Jeseničani. Vrstni red sodelujočih ekip po zaključenem tekmovanju pa je naslednji:

1. Železarna Jesenice
2. Železarna Ravne I
3. Železarna Zenica I
4. Železarna Zenica II
5. Koksarna Lukavac
6. Železarna Ilijaš I
7. Železarna Ilijaš II
8. Železarna Ravne II

Z osvojitvijo prvega mesta si je namiznoteniško moštvo naše Železarne priborilo prehodni pokal. Vrstni red posameznikov pa je naslednji:

1. Štrumbelj, Železarna Jesenice
2. Krašič, Železarna Zenica
3. Pandev, Železarna Ravne
4. Jamšek, Železarna Ravne
5. Korbar, Železarna Jesenice
6. Logar, Železarna Jesenice

Najbolj zanimiva tekma je bila Štrumbelj : Krašič — Zenica. Znano je, da je Krašič že nekaj časa med najboljšimi tekmovalci v namiznem tenisu v državi. Na lestvici najboljših igralcev namiznega tenisa je med prvimi šestimi v državi. Kljub temu, da je bil Krašič na tem tekmovanju favorit številka 1, je moral srečanje z rutiniranim tekmovalcem Lojzom Štrumbljem prepustiti slednjemu. Zmaga nad Krašičem pomeni za našega tekmovalca Lojza Štrumblja velik uspeh in mu na tem mestu tudi iskreno čestitamo, z željo, da bi pri naslednjih tekmovanjih dosegel še več novih športnih uspehov.

POPRAVEK

V prvi številki železarja smo pri personalnih vesteh objavili imena upokojenih sodelavcev. Pri navedbi delovne dobe za upokojenega sodelavca Vinka Kržišnika smo napisali, da je bil zaposlen 8 let. Pravilno bi moralo biti zapisano 28 let, kar s tem popravljamo. V drugi številki Železarja se je na strani 64 pri naštevanju članov Uredniškega odbora Železarja vrinila neljuba tiskovna pomota. Pravilno bi morali zapisati Štefan Nemec in ne Štefan Nenek, kar s tem popravljamo.

PREKLIC

Preklicujemo veljavnost izgubljenih izkaznic za vstop v Železarno, ki se glasijo na naslednja imena:

Vladimir Stojan, jeklovlek; Milena Hajdič, elektroodni oddelek.

ZAHVALA

Podpisani Stanko Brus zaposlen v jermenarni Železarne Jesenice, se iskreno zahvaljujem sindikalnemu odboru mehanične delavnice ter izvršnemu odboru Sindikalne podružnice za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času bolezni.

Stanko Brus
jermenarna

ZAHVALA

Ob nenadni in tragični smrti moža in očeta

FRANCA SLAMNIKA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Iskreno zahvalo smo dolžni tudi članom gasilskih društev Zabreznica, Smokuč in Jesenice, prav posebno pa še tov. Antonu Muleju in zastopniku Občinske gasilske zveze Jesenice za poslovilne besede ob odprtem grobu. Iskrena hvala pevcem, darovalcem cvetja ter sodelavcem iz Železarne za častno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena, hčerka, mama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki in nepričakovani izgubi našega dragega in nepozabnega

FRANCA LESKOVCA

se zahvaljujem vsem, ki so nam v dnevih težke izgube pomagali ter nas tolažili. Naša topla in iskrena zahvala velja tovarniškemu komiteju ZKS, Upravi podjetja, Izvršnemu odboru sindikalne podružnice Železarne Jesenice, terenskemu odboru Zveze borcev terena Sava, terenskemu odboru SZDL Sava, sindikalnemu odboru obrata Plavž, sostanovalcem samskega doma v Delavski ulici št. 8, dalje tov. Marici in njenemu možu Jožetu Zrimu, medicinskemu osebju nezgodnega oddelka bolnice Jesenice, predvsem pa dr. Vilmanu in vsem, ki so vložili svoj trud, da bi ga ohranili pri življenju. Iskreno se zahvaljujem množičnim organizacijam iz Črnega vrha nad Idrijo, železarski godbi Jesenic ter rudniški godbi rudnika Idrija za ganljive žalostinke. Ob tej priliki izrekamo svojo toplo zahvalo darovalcem lepih vencev in cvetja, govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu, šolski mladini ter ostalim znancem in prijateljem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti v prerani grob.

Žalujoči: mama, brat in ostalo sorodstvo ter Albina Lapajna

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame, stare mame in sestre

MARIJE PETAČ

se iskreno zahvaljujemo dr. Rosensteinovi, vsem sosedom in vaščanom Podkočne za vso pomoč ob bolezni in dnevih izgube. Zahvalo smo dolžni ženam z Javornika, govornikom tov. Angeli Ambrožič, tov. Tinu Noču in tov. Jaku Svetinu za poslovilne besede ob odprtem grobu, prav tako tudi godbi za ganljive žalostinke. Zahvaljujemo se vsem sorodnikom prijateljem in znancem za krasne vence in cvetje. Vsem, ki so jo počastili in v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči sin Blaž z ženo Jolando in vnuki, sestra Lucija, brat Damijan in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi mojega dragega moža

MILANA VELIKONJE

se iskreno zahvaljujem vsem prijateljem in znancem, ki so dragega pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala sodelavcem iz obrata plavž, gasilcem Železarne Jesenice za častno spremstvo, godbi DPD Svoboda Jesenice za ganljive žalostinke, tovarišu Čemažarju za poslovilne besede ob odprtem grobu. Iskrena hvala primariju dr. Hafnerju in dr. Vilmanu za prvo pomoč ter lajšanje bolečin pokojniku. Zahvaljujem se sosedom kakor tudi številnim darovalcem lepih vencev in cvetja ter za vsestransko pomoč, ki sem jo prejela ob dnevih težke izgube.

Žalujoča žena Jožica in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi svojega dobrega moža

OSKARJA DETELE

se najtopleje zahvaljujem vsem, ki so mu v dolgotrajni bolezni in ob smrti stali ob strani.

Topla zahvala primariju dr. Brandstetterju in dr. Marčiču za nudeno pomoč.

Posebno se zahvaljujem organizaciji Zveze borcev z Blejske Dobrave, prav posebno še tov. Jožetu Kersniku in Poldetu Peternelju za trud in požrtvovalnost ter poslovilne besede ob odprtem grobu.

Iskrena in lepa hvala godbi in pevskemu zboru DPD »Svoboda« Javornik.

Iskrena hvala!

Žalujoča žena Marija Detela

»Železar« — glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice. Marec št. 3. Leto VIII. Izdaja uredniški odbor. Odgovorni urednik Vovk Živan, Industrijska 6, člani: Pintar Anton, Dolinar Andrej, Leben Franc, Nemec Štefan, Pogačnik Zdravko, Budja Milan, ing. Marolt Milan, ing. Sešek Pavle, Stare Dušan, Noč Miro, Hrastar Franc, Črv Zdravko, Žagar Edo — naslov uredništva: Uredništvo »Železarja«, tehniški muzej Železarne Jesenice, tel. št. 271. Dopise in fotografije pošiljajte na naslov uredništva do vsakega petega v mesecu. Rokopisi se ne vračajo. Tiskala tiskarna »Gorenjski tisk« v Kranju, klišeje izdelala klišarna »Gorenjskega tiska« v Kranju. Naslovna stran je delo Marjana Stareta, fotografijo na njej pa je izdelal France Torkar.